

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра економіки та фінансів підприємства

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Планування активів підприємства

за матеріалами ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

«САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА», м. Київ

Студентки 2 курсу 2 м групи,
спеціальності 051 «Економіка»,
спеціалізації «Економіка
підприємства», заочної форми
навчання

Мірошніченко
Катерини
Олександрівни

Науковий керівник –
д-р екон. наук, проф.

Блакита Ганна
Владиславівна

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук, проф.

Блакита Ганна
Владиславівна

Київ 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПЛАНУВАННЯ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Економічна сутність, склад та структура активів підприємства	6
1.2. Завдання, принципи та етапи планування активів підприємства	15
1.3. Види та методи планування активів на підприємстві	23
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ АКТИВІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА».....	33
2.1. Оцінка основних показників фінансово-господарської діяльності підприємства.....	33
2.2. Аналіз складу та джерел формування активів підприємства «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА»	41
2.3. Аналіз ефективності використання активів підприємства «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА».....	52
РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ПЛАНУВАННЯ АКТИВІВ НА ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА»	63
3.1. Обґрунтування потреби в фінансуванні активів на підприємстві на плановий період	63
3.2. Планування цільової структури активів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА».....	75
3.3. Прогнозна оцінка ефективності планування структури активів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА»	80
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	90
ДОДАТКИ.....	95

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Розвиток ринкових відносин в Україні зумовлює діяльність підприємств, умов їх функціонування на ринку. Тому підприємствам для того, щоб існувати, необхідно правильно визначати свою стратегію та тактику поведінки на ринку та систематично проводити управління діяльністю підприємства з метою підвищення ефективності діяльності та отримання прибутку.

Стан активів підприємства характеризується станом нормованих запасів товарно-матеріальних цінностей, станом та динамікою дебіторської і кредиторської заборгованості, оборотністю коштів, платоспроможністю та іншими підсумками фінансово-господарської діяльності підприємства, які дозволяють дати оцінку досягнутим результатам, зробити висновки про рівень фінансово-економічного стану та про наявність нереалізованих внутрішньогосподарських резервів.

Особливості ринкових відносин в Україні, складні тенденції в реалізації методів і засобів державного регулювання в економіці ринкових відносин обумовили необхідність пильної уваги до теорії і практики управління активами на підприємстві.

Управління активами підприємства є важливою складовою частиною загальної системи управління його фінансовою діяльністю. Воно дозволяє вирішувати різноманітні задачі фінансового менеджменту і підпорядковане його головній цілі.

Основною метою управління активами на підприємстві є їх оптимізація, тобто процес вибору найкращих форм їхньої організації на підприємстві з урахуванням умов і особливостей здійснення його господарської діяльності. Ефективне управління активами дозволяють підприємству отримувати додатковий прибуток.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Тема планування активів цікавила і була представлена у працях вітчизняних та зарубіжних

вчених, таких як: Бланк І. О., Гончаров В. В., Брушко Г.В., Марцин В.С., Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П., Коробов М.Я., Поддєрьогін А.М., Жданов С. А., Ізмайлова К.В., Ковбасюк М.Р., Лахтіонова Л. А., та інших.

Метою дослідження є вивчення теоретичних питань та методичних аспектів процесу планування активів підприємства, здійснення аналізу їх складу та ефективності використання та на цій основі розробка заходів щодо вдосконалення планування активів підприємства.

Досягнення поставленої мети буде здійснюватись шляхом виконання наступних завдань:

- дослідження економічної сутності, складу та структури активів підприємства
- визначення видів та методів планування активів на підприємстві
- вивчення завдань, принципів та етапів планування активів підприємства
- аналіз та оцінка основних показників фінансово-господарської діяльності ТОВ «САТЕКСОФТ-УКРАЇНА»
- аналіз складу та джерел формування активів підприємства
- аналіз ефективності використання активів на ТОВ «САТЕКСОФТ-УКРАЇНА»
- обґрунтування потреби в фінансуванні активів на підприємстві на плановий період
- здійснення планування цільової структури активів підприємства
- здійснення прогностичної оцінки ефективності планування активів на ТОВ «САТЕКСОФТ-УКРАЇНА»

Об'єктом дослідження є процес планування активів на підприємстві

Предметом дослідження є методичні та методологічні засоби планування активів підприємства торгівлі.

Емпіричною базою дослідження є: ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» було засноване 27.01.2010 року і працює по сьогоднішній час. Підприємство знаходиться за

адресою Україна, місто Київ, Печерський район, вулиця Лескова, будинок 5 Літера А. Організаційно-правова форма господарювання - приватне підприємство. Вид економічної діяльності - роздрібна торгівля комп'ютерними іграми. За період з 2015 по 2017 роки загальна сума активів підприємства має чітку тенденцію стабільності, при цьому найбільшу частку в їх структурі складають основні засоби і запаси. Чистий дохід від реалізації продукції стабільний на протязі 3-х років, що є хорошим фактором.

Методи дослідження. В випускній кваліфікаційній роботі (ВКР) були використані такі методи дослідження: аналізу та синтезу; діалектичний; узагальнення; порівняння; нормальний, статистичний; коефіцієнтний методи.

При написанні ВКР роботи використовувалося таке *інформаційне забезпечення*: наукові, аналітичні статті, підручники, монографії, періодичні видання, а також форма №1 «Баланс», форма №2 «Звіт про фінансові результати» підприємства ТОВ «САТЕКСОФТ-УКРАЇНА».

Практичне значення роботи полягає в тому, що результати дослідження можуть бути використані в діяльності ТОВ «САТЕКСОФТ-УКРАЇНА» з метою удосконалення процесу планування активів задля підвищення ефективності його діяльності.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження були представлені на підприємстві для подальшого їх застосування та опубліковані в збірнику магістерських статей студентів «Економіка та фінанси підприємства» в статті на тему: «Методи планування оборотних активів підприємства».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПЛАНУВАННЯ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність, склад та структура активів підприємства

Активи підприємства — це майно в його матеріальній і нематеріальній формах, придбане підприємством за рахунок власних або залучених ресурсів, що перебувають у його розпорядженні та призначені для використання у фінансово-господарській діяльності з метою отримання прибутку.

Залежно від строку та специфіки використання у виробничій діяльності підприємства активи поділяють на необоротні (фіксовані) та оборотні (поточні).

[1]

Момот Т.В. зазначив, що для здійснення господарської діяльності кожне підприємство повинно мати у своєму розпорядженні визначене майно, що належить йому на правах власності або володіння. [2]

Все майно, яким володіє підприємство і яке відображене в його балансі, називається активами підприємства. Активи є економічними ресурсами підприємства у формі сукупних майнових цінностей, що використовуються у господарській діяльності з метою одержання прибутку. [2]

На думку Говорушко Т. А., активи як об'єкт фінансового менеджменту являють собою ресурси, які перебувають у розпорядженні підприємства і використання яких веде до збільшення економічних вигод у майбутньому. До активів відносять всі види майна підприємства, що належать йому на праві власності й використовуються для здійснення статутної діяльності.[3]

Згідно закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 1999 року, редакція від 01.07.2018, активи - це ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому.[4]

Політика управління активами суб'єктів господарювання базується на розумінні їх як джерела отримання грошових потоків. Класифікація активів за різними ознаками представлена в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Класифікація активів*

Класифікація активів	
за об'єктом фінансового управління	Необоротні
	Оборотні
за речовою формою об'єкта інвестування	Реальні
	Фінансові
за строком отримання грошового потоку	Короткострокові
	Довгострокові
за формою отримання доходу	активи, що приносять дохід в явній формі
	активи, що приносять дохід в прихованій формі
за регулярністю отримання доходу	за одноразовим доходом
	з періодичним доходом
	з регулярним доходом
залежно від оборотності	Високооборотні
	з нормальною оборотністю
	з низькою оборотністю
	Необоротні
залежно від рівня ліквідності	Високоліквідні
	Середньоліквідні
	Низьколіквідні
	Неліквідні

* Джерело: побудовано автором на основі [5]

Активи підприємства поділяються на оборотні та необоротні. Політика управління активами суб'єктів господарювання базується на розумінні їх як джерела отримання грошових потоків. Ефективне планування активів має враховувати їх переваги і недоліки. Характеризуючи активи як об'єкт фінансового управління, необхідно відзначити особливості їх окремих складових для подальшого планування.

Порівняльну характеристику позитивних і негативних аспектів оборотних і необоротних активів представлено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Порівняльну характеристика позитивних і негативних аспектів оборотних і необоротних активів*

	Переваги	Недоліки
Необоротні активи	<ul style="list-style-type: none"> · менший ризик інфляційного знецінення та можливе збільшення ринкових цін на нерухомість швидшими темпами, ніж темпи інфляції; · менший ризик втрати в процесі господарської діяльності; · здатність приносити стабільний прибуток за несприятливої господарської кон'юнктури у формі орендних та лізингових платежів; · можливість більш інтенсивного використання (у дві або три зміни) в періоди підйому ринкової кон'юнктури 	<ul style="list-style-type: none"> · можливість морального зносу за швидкої змінюваності технологій; · низький рівень маневровості, неможливість швидко змінити структуру вкладених коштів; · низький рівень ліквідності й неспроможність забезпечити потік платежів при погіршенні платоспроможності
Оборотні активи	<ul style="list-style-type: none"> · більш висока ліквідність; · знаходження частини оборотних активів у вигляді готових засобів платежу; · можливість швидкої реструктуризації оборотних активів; · можливість підвищити темпи обігу шляхом раціонального управління 	<ul style="list-style-type: none"> · можливе інфляційне знецінення грошових активів; · додаткові витрати на утримання зайвих оборотних активів; · можливі втрати у зв'язку з природним убутком товарно-матеріальних цінностей; · більш високий рівень фінансових ризиків

* Джерело: побудовано автором на основі [6]

Як правило, найбільшу питому вагу в структурі активів мають необоротні активи.

Необоротні активи (основний капітал) - сукупність майнових цінностей підприємства, які багаторазово беруть участь у процесі господарської діяльності й переносяться своєю вартістю на вартість продукції частинами з метою отримання економічної вигоди (прибутку). [6]

У практиці господарювання до необоротних активів відносять майнові цінності всіх видів зі строком використання більше одного року.

Склад необоротних активів підприємства:

1) нематеріальні активи – вартість прав користування природними ресурсами, промисловими зразками, знаками для товарів і послуг, місцем на товарній і фондовій біржі, вартість програмного забезпечення обчислювальної техніки, об'єктів промислової та інтелектуальної власності, ноу-хау, гудвілу, прав користування будинками, спорудами, внесених вкладів у статутний фонд, а також придбаних у процесі діяльності підприємства, вартість прав на здійснення окремих видів діяльності й оренду будівель (споруд, помешкань);

2) первісна вартість - історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів;

3) накопичена амортизація - систематичний розподіл вартості необоротних активів, яка амортизується, протягом строку їх корисного використання (експлуатації);

4) Незавершені капітальні інвестиції - капітальні інвестиції у будівництво, виготовлення, реконструкцію, модернізацію, придбання об'єктів необоротних матеріальних активів, уведення яких в експлуатацію на дату балансу не відбулося;

5) основні засоби – матеріальні активи, найбільш значима частина необоротних активів, що підприємства утримує з метою їхнього використання в процесі виробництва або постачання товарів, робіт, послуг, здавання в оренду іншим особам, або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного користування яких більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він довший за рік);

Не належать до основних засобів: предмети терміном служби менше одного року незалежно від їх вартості; спеціальні інструменти і спеціальні пристосування підприємств серійного і масового виробництва певних виробів

або для виготовлення індивідуального замовлення незалежно від їхньої вартості; спеціальний одяг, спеціальне взуття, а також постільні речі незалежно від їхньої вартості і терміну служби; формений одяг, призначений для видачі працівникам підприємства, незалежно від вартості й терміну служби.

б) знос – сума амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання;

7) інвестиційна нерухомість- власні або орендовані на умовах фінансової оренди земельні ділянки, будівлі, споруди, які розташовуються на землі, утримувані з метою отримання орендних платежів та/або збільшення власного капіталу, а не для виробництва та постачання товарів, надання послуг, адміністративної мети або продажу в процесі звичайної діяльності;

8) довгострокові біологічні активи – біологічні активи, здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, приносити в інший спосіб економічні вигоди протягом періоду, що може перевищувати 12 місяців, а також тварини на вирощуванні та відгодівлі;

9) довгострокові фінансові інвестиції – фінансові інвестиції на період понад один рік, а також усі інвестиції, що не можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент.

У цій статті виокремлюють фінансові інвестиції, які згідно з відповідними положеннями (стандартами) обліковують методом участі в капіталі;

10) довгострокова дебіторська заборгованість включає в себе заборгованість фізичних і юридичних осіб, що не виникає в процесі нормального операційного циклу і буде погашена після 12 місяців від дати балансу;

11) відстрочені податкові активи – сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню в наступних періодах внаслідок тимчасової різниці між обліковою і податковою базами оцінки;

12) інші необоротні активи – наводяться суми необоротних активів, що не можуть бути включені до розділу "Необоротні активи". [6]

Класифікацію необоротних активів можна побачити на рис. 1.1.

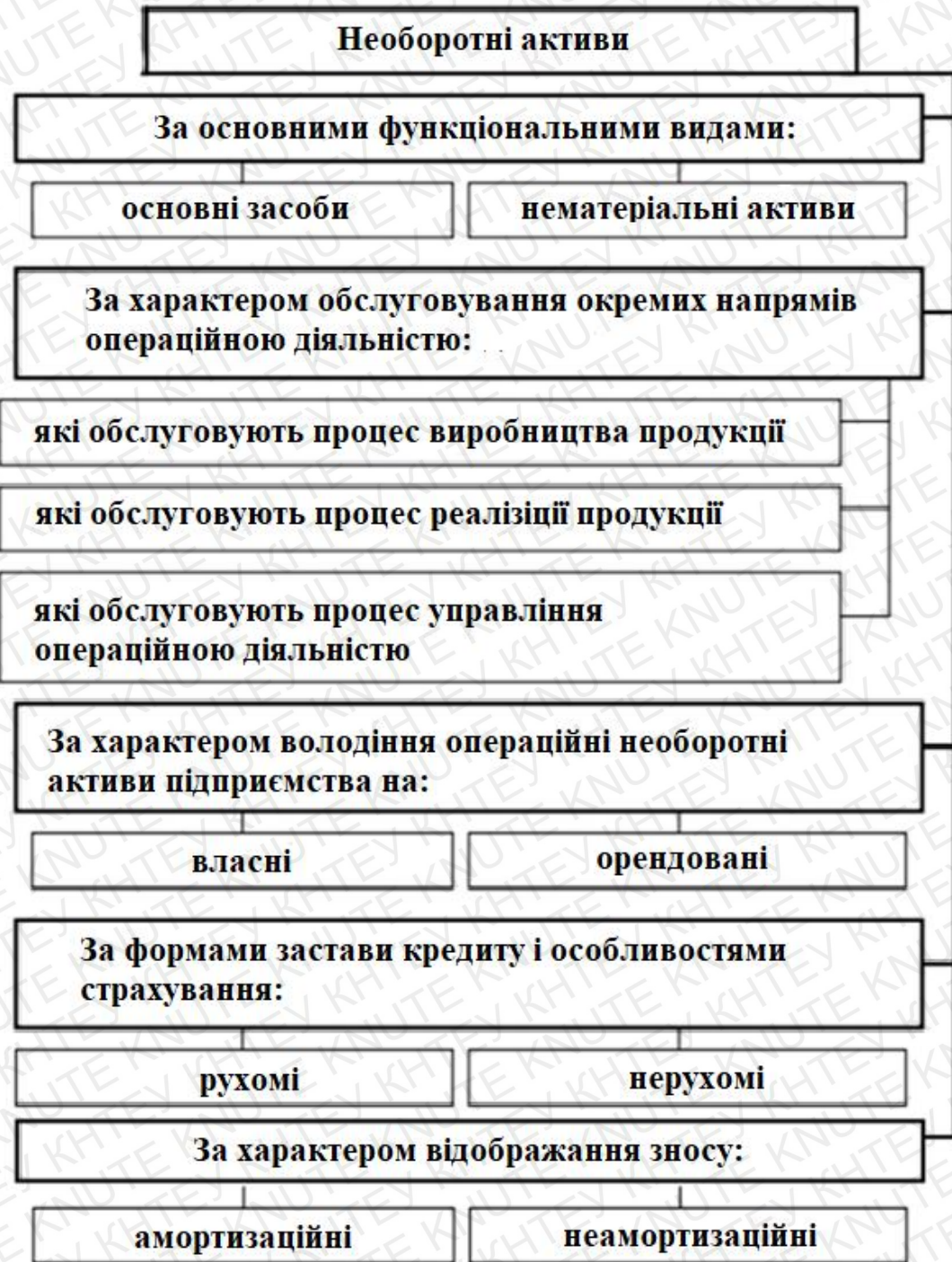

Рис. 1.1. Класифікація необоротних активів [7]

Функціонування підприємства, виготовлення продукції, надання послуг, виконання робіт не можливе без оборотних активів підприємства.

Оборотні активи - гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи використання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу. [7]

В організації оборотних активів слід розрізняти їх склад і структуру. Склад і структура оборотних активів не є раз і назавжди постійною величиною. Вони змінюються залежно від зміни характеру виробничої діяльності підприємства, особливостей формування запасів і витрат.

Склад оборотних активів - це сукупність окремих елементів (статей) оборотних виробничих фондів і фондів обігу.[8]

Структура оборотних активів - це співвідношення окремих елементів оборотних активів у їх загальному обсязі. В обліку і звітності оборотні активи класифікують наступним чином:

1) запаси (виробничі запаси; незавершене виробництво; запаси готової продукції; товари, придбані з метою перепродажу) активи, які:

- утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності;
- перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;
- утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством/установою;

2) поточні біологічні активи. Це тварина або рослина, яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, а також в інший спосіб сприяє економічним вигодам, що не перевищує 12 місяців, а також тварини на вирощуванні та відгодівлі;

3) дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги. Дебіторська заборгованість представляє собою фінансові зобов'язання юридичних і фізичних осіб за розрахунками за товари, роботи, послуги, видані аванси, тощо;

4) дебіторська заборгованість за розрахунками (з бюджетом, за виданими авансами, за нарахованими доходами, за внутрішніми розрахунками, інша);

5) поточні фінансові інвестиції (вкладення в короткострокові цінні папери – облігації, векселі, казначейські зобов'язання, інші комерційні цінні папери, емітовані іншими суб'єктами ринку, банківські депозити тощо);

б) гроші та їх еквіваленти (в національній валюті, в іноземній валюті). Грошові кошти та їх еквіваленти – найбільш ліквідна частина оборотного капіталу підприємства. До грошових коштів відносяться гроші в касі, на розрахункових і депозитних рахунках;

7) витрати майбутніх періодів - витрати, які здійснені в поточному періоді, але підлягають віднесенню на витрати майбутніх періодів;

б) інші оборотні активи - наводяться суми оборотних активів, що не можуть бути включені до розділу "оборотні активи".[5]

Класифікацію оборотних активів можна побачити на рис. 1.2.

Рис. 1.2. Класифікація оборотних активів [9]

За періодом функціонування оборотних активів виділяють такі їх види:

1. Постійна (системна) частина оборотних активів являє собою незмінну частину, яка не залежить від сезонних та інших коливань обсягів операційної діяльності підприємства і не пов'язана з формуванням запасів товарно-матеріальних цінностей сезонного зберігання, дострокового завозу та цільового призначення. Іншими словами, вона розглядається як мінімальний обсяг оборотних активів, необхідний підприємству для здійснення операційної діяльності;

2. Змінна частина оборотних активів являє собою варіативну їх частину, яка пов'язана із сезонним зростанням обсягу виробництва і реалізації продукції, необхідністю формування в окремі періоди господарської діяльності підприємства запасів товарно-матеріальних цінностей сезонного зберігання, дострокового завозу та цільового призначення або необхідністю створення страхового запасу. У складі цього виду оборотних активів виділяють зазвичай максимальну і середню їх частину.[10]

В залежності від здатності до швидкого перетворення в грошові кошти (ліквідності) виділяють:

- високоліквідні активи – грошові кошти та їх еквіваленти;
- середньоліквідні активи – товари відвантажені, дебіторська заборгованість;
- низьколіквідні активи – виробничі запаси, готова продукція на складі, незавершене виробництво, витрати майбутніх періодів.

Таким чином в даному підрозділі було розкрито сутність активів підприємства, які в свою чергу діляться на оборотні і необоротні активи. Надана класифікація цих видів активів. Також висвітлені склад і структура активів підприємства, що допоможе зробити більш точний аналіз активів підприємства і зробити прогноз на плановий період.

1.2. Завдання, принципи та етапи планування активів підприємства

Основне завдання планування - розробити програму дій для отримання підприємством максимально можливого прибутку як результату узгодженого здійснення його найважливіших функцій: виробничої, інноваційної, технологічної, організаційної, соціальної та ін.[11]

Основними завданнями планування активів на підприємстві є:

1. забезпечення виробничої та інвестиційної діяльності необхідними ресурсами;
2. виявлення та мобілізація резервів збільшення прибутку завдяки раціональному використанню матеріальних ресурсів;
3. здійснення контролю за утворенням та використанням всіх активів підприємства;
4. планування виплат підприємства;
5. визначення перспективної та поточної потреби в активах підприємства.

Крім того, багато підприємств бачать в плануванні засіб для подолання виникаючих диспропорцій, для ефективного і раціонального використання ресурсів, для забезпечення ритмічності виробничого процесу, усунення невизначеності, а також розглядають планування як можливість впливу на небажані з точки зору інтересів підприємства чинники.[11]

Вирішення зазначених завдань може бути забезпечено наступним чином:

- передбачення ймовірних ринкових тенденцій і відповідна їм коригування виробничої програми підприємства;
- цілеспрямоване підвищення контрольованої підприємством частки ринку;
- дослідження вимог споживачів, формування виробничої програми, орієнтованої на їх запити;
- випуск продукції більш високої якості;
- узгодження з контрагентами дій, їх спрямованість на досягнення взаємовигідних результатів;

- точний облік умов конкуренції, випуск конкурентоспроможної продукції;
- застосування більш ефективних (економічних) технологій і обладнання;
- підтримка високої репутації фірми в споживачів;
- матеріальне і моральне стимулювання трудового колективу, підвищення його зацікавленості в комерційному результаті.[12]

Для забезпечення максимальної прибутковості підприємство планує конкретні напрями роботи:

- поліпшення кінцевих показників діяльності (насамперед фінансових);
- зменшення витрат;
- розширення виробництва і збільшення обсягів продажів по асортиментним групам продукції;
- технологічний розвиток (підвищення продуктивності праці);
- соціальний розвиток.[13]

На підприємстві розробляється програма дій по досягненню бажаних виробничих показників. Для цього спочатку встановлюються: тимчасові кроки (горизонт планування), конкретні показники, які необхідно досягти в планове час, відповідальність підрозділів підприємства за виконання плану. Потім слід визначити, які найважливіші дії необхідно зробити, щоб поставлені цілі були досягнуті. [14]

Характер і зміст планової діяльності на підприємстві визначають принципи планування.

Правильне дотримання принципів планування створює передумови для ефективної роботи підприємства й зменшує ймовірність негативних результатів планування.[14]

Поряд із загальними принципами управління існують і специфічні принципи планування, а саме:

- 1) принцип обґрунтованості цілей і завдань підприємства. Чітко визначені кінцеві цілі є вихідним пунктом планування. Виділяють п'ять основних цілей (або груп цілей) підприємства:

- господарсько-економічні, що забезпечують ефективність виробництва;
- виробничо-технологічні, що відображають функціональне призначення підприємства;
- науково-технічні, що забезпечують науково-технічний прогрес;
- соціальні, що забезпечують задоволення соціально-побутових і культурних потреб працівників підприємства;
- екологічні, що забезпечують виготовлення екологічно чистої продукції без шкідливого впливу на навколишнє середовище;

2) принцип системності. Він означає, що планування є цілісною системою планів і охоплює всі сфери діяльності підприємства;

3) принцип науковості. Вимагає врахування перспектив науково-технічного прогресу й застосування науково обґрунтованих прогресивних норм використання всіх видів ресурсів;

4) принцип безперервності. Означає паралельне поєднання поточного й перспективного планування;

5) принцип збалансованості плану. Указує на кількісну відповідність між взаємозалежними (взаємозв'язаними) розділами й показниками плану, між необхідними та наявними ресурсами;

6) принцип гнучкості. Означає, що плани повинні бути гнучкими, тобто їх можна змінювати відповідно до зміни внутрішнього і зовнішнього середовищ підприємства.[15]

При плануванні активів закладаються підвалини ефективності їх використання, оскільки саме наявність достатнього обсягу необоротних та оборотних активів є основою всього господарського процесу на підприємстві. Основною метою управління активами підприємства є виявлення та задоволення потреби в окремих їх видах для забезпечення операційного процесу, а також оптимізація їх складу для створення умов ефективної господарської діяльності.[16]

З урахуванням цієї мети, І.О. Бланк запропонував наступні принципи, на яких повинен будуватися процес планування активів підприємства (див. рис.1.3).

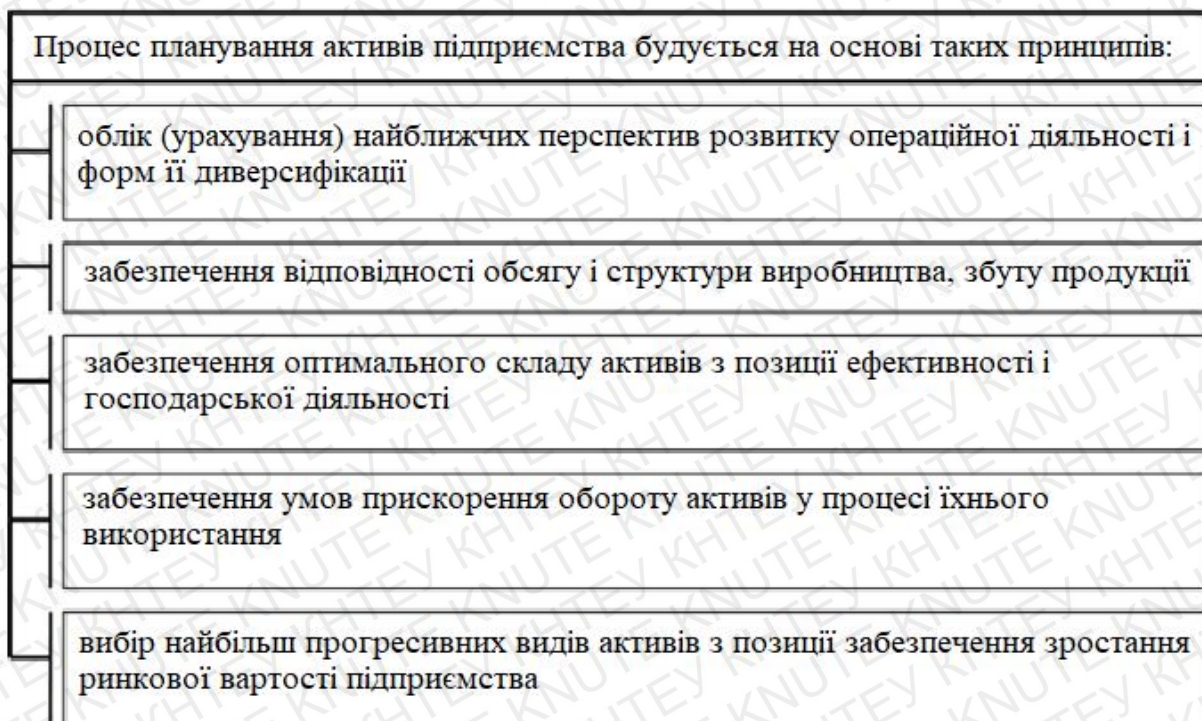

Рис. 1.3. Принципи планування активів підприємства [17]

- 1) врахування найближчих перспектив розвитку операційної діяльності та форм її диверсифікації;
- 2) забезпечення відповідності обсягу і структури сформованих активів обсягу і структурі виробництва і збуту продукції;
- 3) забезпечення оптимальності складу активів з позицій ефективності господарської діяльності;
- 4) забезпечення можливостей високої оборотності активів в процесі їх використання;
- 5) забезпечення прогресивності окремих видів активів з позицій технологічного прогресу.

Дотримання зазначених принципів забезпечує конкурентоздатність діяльності підприємства, високий рівень його фінансової стійкості і

рентабельності, проте вимагає складної аналітичної роботи через неточний характер фінансового планування та прогнозування на підприємстві, отже на практиці є важко досяжним.

Основні етапи планування активів на підприємстві (див. рис.1.4):

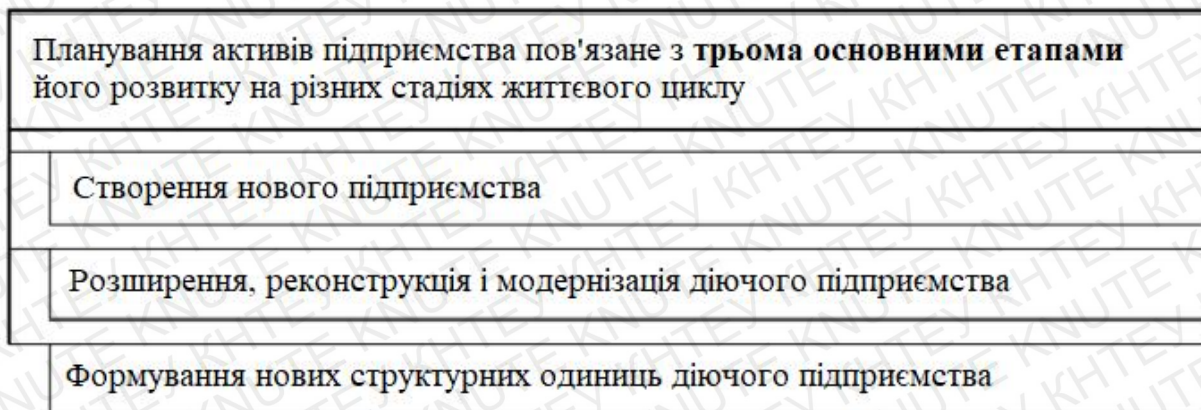

Рис. 1.4. Етапи планування активів підприємства на різних стадіях розвитку життєвого циклу [18]

Планування активів підприємства пов'язане з трьома основними етапами його розвитку на різних стадіях життєвого циклу:

1. Створення нового підприємства Це найбільш відповідальний етап планування активів, особливо при створенні великих підприємств. Активи, що формуються на цьому етапі, визначають потребу в стартовому капіталі, умови отримання прибутку, швидкість обороту цих активів, рівень їхньої ліквідності тощо;

2. Розширення, реконструкція та модернізація діючого підприємства. Цей етап планування активів підприємства можна розглядати як постійний процес його розвитку в розрізі основних стадій його життєвого циклу. Розширення і відновлення складу активів діючого підприємства здійснюється відповідно до стратегічних завдань його розвитку з урахуванням можливостей формування інвестиційних ресурсів;

3. Формування нових структурних одиниць діючого підприємства, наприклад, дочірніх підприємств, філій тощо. Цей процес може здійснюватися

шляхом формування нових структурних майнових комплексів за рахунок нового будівництва або придбання готової сукупності активів у формі цілісного майнового комплексу. Варіантами такого придбання є приватизація діючого державного підприємства, купівля збанкрутілого підприємства тощо.[19]

Другий і третій етапи планування активів є формою інвестиційної діяльності діючого підприємства.[19]

Для забезпечення ефективної діяльності підприємства в майбутньому періоді процес формування його активів повинен носити цілеспрямований характер.

Основною метою планування активів підприємства є виявлення і задоволення потреби в окремих їхніх видах для забезпечення операційного процесу, а також оптимізація їх складу для забезпечення умов ефективної господарської діяльності.[20]

Розрахунок потреби в активах підприємства необхідно здійснювати в трьох варіантах:

- 1) мінімально необхідна сума активів;
- 2) необхідна сума активів, яка дозволяє здійснювати господарську діяльність з достатніми розмірами страхових запасів в розрізі основних видів оборотних засобів;
- 3) максимально необхідна сума активів.[20]

Процес планування активів підприємства здійснюється в певній послідовності:

- визначення найближчих перспектив розвитку поточної діяльності підприємств;
- забезпечення відповідності обсягу і структури активів обсягу і структурі виробництва і реалізації продукції;
- забезпечення оптимальності складу активів з позиції ефективності господарської діяльності;
- забезпечення умов прискорення обороту активів в процесі їх використання.[20]

Вибір найбільш прогресивних видів активів з позиції забезпечення росту ринкової вартості підприємства.[20]

Активи підприємства	Консервативний підхід	Агресивний підхід	Компромісний підхід
Необоротні активи	} VK + ДЗК	} BK + ДЗК	} BK + ДЗК
Постійна частина оборотних активів			
Змінна частина оборотних активів	} KЗК	} KЗК	} KЗК

BK — власний капітал;

ДЗК — довгостроковий залучений капітал;

KЗК — короткостроковий залучений капітал

Рис. 1.5. Підходи до фінансування активів підприємства за рахунок капіталу [21]

Підприємства можуть використовувати три різні підходи до планування різних груп активів підприємства (рис. 1.5).

1. Консервативний підхід до фінансування активів – припускає, що за рахунок власного й довгострокового позикового капіталу мають фінансуватися необоротні активи, постійна частина оборотних активів і половина змінної частини оборотних активів. Друга половина змінної частини оборотних активів має фінансуватися за рахунок короткострокового позикового капіталу.

Така модель фінансування активів забезпечує високий рівень фінансової стабільності компанії у процесі його розвитку. Також перевагою цього підходу є забезпечення мінімального ризику, оскільки короткострокові зобов'язання використовуються у незначних обсягах для формування змінної частини оборотних активів. У той же час така політика фінансування дуже обтяжлива для підприємства у зв'язку з високою вартістю капіталу, що використовується;

2. Помірний (або компромісний) підхід до фінансування активів припускає, що за рахунок власного і довгострокового позикового капіталу мають фінансуватися необоротні активи й постійна частина оборотних активів,

в той час як за рахунок короткострокового позикового капіталу – весь обсяг змінної частини оборотних активів.

Така модель фінансування активів забезпечує прийнятний рівень фінансової стабільності компанії, дає змогу досягти компромісу між вартістю капіталу та ризиком його втрати. Однак у сучасних умовах банки досить рідко надають підприємствам довгострокові кредити. Тому обрана модель може враховувати тільки величину власного капіталу і короткострокових зобов'язань в якості джерел фінансування;

3. Агресивний підхід, що спрямований на використання власного капіталу та довгострокових зобов'язань для фінансування необоротних активів та лише половини постійної частини оборотних активів. Змінна частина та половина постійної частини оборотних активів формуються за рахунок короткострокового позикового капіталу (за принципом: поточні активи мають відповідати поточним зобов'язанням).

Така модель фінансування активів створює серйозні проблеми в забезпеченні платоспроможності й фінансової стабільності компанії, хоча дає змогу здійснювати операційну діяльність із мінімальною потребою у власному капіталі.

Також ця політика фінансування активів забезпечує найнижчу вартість капіталу підприємства, проте вона обмежена дуже високим ризиком можливості втрати або недостатності капіталу.[22]

Залежно від ставлення до фінансових ризиків власники або менеджери компанії обирають один із розглянутих варіантів планування активів.

На підприємстві фінансове планування проводиться за трьома основними напрямками: перспективне фінансове планування; поточне фінансове планування; оперативне фінансове планування.

Кожній з цих трьох підсистем властиві певні форми розроблених фінансових планів (див. рис.1.6).

Підсистеми фінансового планування	Форми розроблюваних планів	Період планування
Перспективне (стратегічне) планування	Прогноз звіту про прибутки та збитки Прогноз про рух коштів Прогноз бухгалтерського балансу	3-5 років
Поточне планування	План доходів та витрат за операційною діяльністю План доходів і витрат за інвестиційною діяльністю План надходження і витрачання коштів Балансовий план	1 рік
Оперативне планування	Платіжний календар Касовий план	Декада, місяць, квартал

Рис. 1.6. Характеристика підсистем фінансового планування [23]

Усі підсистеми фінансового планування взаємопов'язані і взаємообумовлені, планування здійснюється у певній послідовності. Найважливішим етапом планування є прогнозування основних напрямів фінансової діяльності підприємства, яке здійснюється у процесі перспективного планування. На цьому етапі визначаються завдання і параметри поточного фінансового планування. У свою чергу базою для розробки оперативних фінансових планів служить саме поточне фінансове планування.[23]

Таким чином в підрозділі було висвітлено завдання планування і шляхи вирішення цих завдань, принципи планування та принципи планування саме активів, також зазначені етапи планування активів.

1.3. Види та методи планування активів на підприємстві

Внутрішньофірмове фінансове планування, також і планування активів базується на використанні трьох основних систем:

1. Прогнозування фінансової діяльності;
2. Поточне фінансове планування;
3. Оперативне фінансове планування.[24]

Усі системи фінансового планування перебувають у взаємозв'язку і реалізуються в певній послідовності. Першим етапом планування є прогнозування основних напрямів і цільових параметрів фінансової діяльності шляхом розробки загальної фінансової стратегії підприємства, яка покликана визначити завдання і параметри поточного фінансового планування. В свою чергу, поточне фінансове планування створює основу для розробки і доведення до безпосередніх виконавців оперативних фінансових планів, бюджетів по основних напрямках фінансової діяльності підприємства.[24]

1. Прогнозування фінансової діяльності спрямоване на розробку фінансової стратегії підприємства, яка здійснюється за такими етапами:

- 1) Визначення загального періоду формування фінансової стратегії;
- 2) Дослідження факторів зовнішнього фінансового середовища і кон'юнктури фінансового ринку;
- 3) Формування стратегічних цілей фінансової діяльності підприємства;
- 4) Конкретизація цільових показників фінансової стратегії по періодах її реалізації;
- 5) Розробка фінансової політики по напрямках фінансової діяльності, що вивчаються;
- 6) Розробка систем організаційно-економічних заходів по забезпеченню реалізації фінансової стратегії;
- 7) Оцінка ефективності розробленої фінансової стратегії.[24]

Прогнозування складається з вивчення можливого фінансового стану підприємства на довгострокову перспективу. Прогнозування передбачає розробку альтернативних фінансових показників і параметрів, використання яких дозволяє визначити один із варіантів розвитку фінансової діяльності підприємства.[24]

Результатом є розробка трьох основних фінансових документів: прогноз звіту про прибутки і збитки; прогноз руху грошових коштів; прогноз бухгалтерського балансу. Після складання цих прогнозів визначають

стратегію фінансування підприємства, сутність якої полягає в: формуванні структури і витрат капіталу, визначенні джерел довгострокового фінансування, виборі способів нарощування капіталу на перспективу.[24]

2. Поточне фінансове планування полягає в розробці конкретних видів поточних фінансових планів, які дозволяють визначити на наступний період усі джерела фінансування розвитку підприємства, сформувати структуру його доходів і витрат, забезпечити постійну платоспроможність підприємства, визначити структуру його активів і капіталу на кінець періоду, що планується. [25]

Поточний фінансовий план розробляється на рік з розбивкою по кварталах.

Основними видами поточних фінансових планів підприємства є:

1) План доходів і видатків з операційної діяльності – метою розробки є визначення суми чистого прибутку від виробничо-комерційної діяльності підприємства;

2) План доходів і видатків з інвестиційної діяльності – відображає основні напрями фінансового забезпечення цієї діяльності.

Метою розробки є визначення обсягу та потреби в фінансових ресурсах для реалізації запланованих інвестиційних програм, а також можливість надходження цих ресурсів у процесі здійснення інвестиційної діяльності;

3) План надходжень і видатків грошових коштів – відображає результати прогнозування грошових потоків підприємства. Метою розробки є забезпечення постійної платоспроможності підприємства на всіх етапах планового періоду.[25]

Прогнозний баланс – відображає результати прогнозування складу активів і структури фінансових засобів, що використовуються підприємством, на кінець планового періоду. [25]

Мета розробки – визначення необхідного приросту окремих видів активів із забезпеченням їх внутрішньої збалансованості, а також фінансування

оптимальної структури капіталу, що забезпечує нормальну фінансову стійкість підприємства в періоді, що планується.[25]

3. Оперативне фінансове планування (бюджетування) необхідне для оперативного контролю за фактичним надходженням і фактичними грошовими видатками. Воно полягає в розробці комплексу короткострокових планових завдань з фінансового забезпечення основних напрямів фінансово-господарської діяльності підприємства. Головною формою такого фінансового завдання є бюджет.[25]

Бюджет – це оперативний фінансовий план на короткостроковий період, що розробляється, як правило, в рамках наступного кварталу з розбивкою по місяцях (і менших періодах), що відображає надходження і витрачання грошових коштів у процесі здійснення конкретних видів фінансово-господарської діяльності підприємства. Бюджет є інструментом як планування, так і контролю. [25]

Розробка бюджетів на підприємстві спрямована на вирішення двох основних завдань:

- 1) визначення обсягу і видатків, що пов'язані з діяльністю окремих структурних одиниць і підрозділів підприємства;
- 2) забезпечення покриття цих видатків фінансовими ресурсами з різних джерел. [25]

Бюджети класифікуються за:

- 1) сферами діяльності підприємства (бюджет по операційній діяльності, бюджет по інвестиційній діяльності, бюджет по фінансовій діяльності);
- 2) видами витрат: поточний (бюджет поточних витрат), капітальний (бюджет капітальних витрат);
- 3) обсягом номенклатури витрат (функціональний, комплексний);
- 4) методами розробки (сталий, гнучкий).[25]

Особливою формою бюджету є платіжний календар, що розробляється за окремими видами руху грошових коштів і по підприємству в

цілому. Він дозволяє виявити фінансові помилки, недостатність коштів, з'ясувати причину такого стану, намітити відповідні заходи, і таким чином оперативно уникнути фінансових ускладнень і забезпечити платоспроможність підприємства.[25]

Узагальнюючи вище сказане з питання планування активів підприємства, можна виділити і дослідити п'ять основних методів планування активів підприємства

1. метод прямого рахунку;
2. метод коефіцієнтів;
3. аналітичний (дослідно-статистичний) метод;
4. метод суми строків оборотності;
5. метод ABC.

1. Метод прямого рахунку передбачає розробку норм і нормативів, Їх розробка і застосування дає можливість максимально врахувати конкретні умови діяльності підприємства та відшукати і використати внутрігосподарські резерви прискорення оборотності оборотних засобів в процесі операційної діяльності. [27]

Інформаційною базою розрахунку норм і нормативів активів є: дані бухгалтерського обліку про залишки і рух планових оборотних активів; матеріали аналізу складу, переліку, структури та ефективності використання оборотних засобів; фінансова звітність за період, який взятий до аналізу; договори купівлі-продажу сировини, матеріалів, товарів; внутрівідомчі і власні методичні розробки з нормування оборотних активів; методичні рекомендації зі складання фінансового плану, або окремо з нормування оборотних коштів, розроблені підприємством, відомством; літературні джерела з питань планування активів. [27]

Розробка норм включає такі етапи, як:

1) Підготовчий етап передбачає підбір необхідних даних для розробки норм (облікових, звітних, вибіркового, аналізу, хронометражу, спостереження тощо);

2) Організаційний етап включає розробку організаційних і техніко-економічних заходів щодо оптимізації руху матеріальних і грошових потоків на підприємстві;

3) Розрахунковий етап передбачає розробку норм по основних укрупнених елементах активів і на їх основі середньозважених норм за укрупненими статтями та по підприємству в цілому.[29]

Метод прямого рахунку найчастіше застосовують на промислових підприємствах, де операційний цикл піддається конкретному виміру за часом і елементами витрат, перелік яких є відносно стабільний, а за асортиментом переважно вузький. Його слід використовувати також підприємствам, які тільки започатковують бізнес.[29]

2. Метод коефіцієнтів передбачає визначення загальної потреби в оборотних активах і оборотному капіталі за допомогою коефіцієнта завантаження обороту (сукупного обороту) оборотними засобами і прогнозованого обороту від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).[30]

При розрахунку потреби в оборотному капіталі за складовими елементами планових оборотних активів необхідно враховувати специфічні особливості кожного об'єкта планування. Так, розрахунок потреби в оборотному капіталі для формування планових запасів товарів необхідно здійснювати з урахуванням маркетингових досліджень і укладених угод з постачальниками, максимально врахувати ціновий фактор.[30]

Розрахунок прогнозованої величини дебіторської заборгованості за товари, роботи і послуги повинен складатися з врахуванням тенденції зростання безготівкових розрахунків за товари (роботи, послуги), поширення практики продажу товарів з відстрочкою платежу. Розрахунок залишку грошових коштів повинен враховувати ліміт залишку готівки в касі та резерву коштів на поточному рахунку, необхідних для невідкладних платежів (комунальні послуги, податкові і неподаткові платежі бюджету, відсотки за послуги банку тощо).[30]

Для оперативного управління оборотними активами на основі поелементних розрахунків прогнозованого оборотного капіталу і запасів оборотних активів визначають їх планову оборотність в днях і тривалість операційного циклу в цілому. Вони служать інформаційною базою для порівняльного аналізу ефективності використання оборотного капіталу упродовж планового періоду.[31]

3. Аналітичний (дослідно-статистичний) метод визначення потреби в активах базується на здійсненні розрахунків з урахуванням середніх фактичних залишків та змін обсягів виробництва. При цьому здійснюється коригування з урахуванням зайвих і непотрібних запасів, неліквідів, які, можливо, мали місце в попередньому періоді. Метод заснований на існуванні пропорційної залежності потреби в оборотних коштах від обсягу виробництва й реалізації продукції .[31]

Основним недоліком цього методу є те, що він не відображає реального проходження виробничого процесу та кругообігу оборотних засобів, оскільки нормативи визначаються на основі фактичних даних минулого року. Це призводить до того, що визначені таким чином нормативи є доволі відносними. Він орієнтується на фактичну організацію виробництва, постачання та збуту й не сприяє їх покращенню. [31]

Отже, недоліки в організації та використанні оборотних засобів у минулому періоді не усуваються, а переносяться на наступний, не мобілізуються резерви прискорення оборотності та не враховуються прогресивні чинники, такі як поліпшення матеріально-технічного постачання, поліпшення технології та організації виробництва, а також умов реалізації продукції .[31]

Аналітичний метод застосовується в тому випадку, коли в планованому періоді не передбачено істотних змін в умовах роботи підприємства в порівнянні з попереднім.[31]

4. Метод суми строків оборотності. Використання методу «суми строків оборотності» пов'язане з поняттями операційного й фінансового циклів. Ціль

методу «строків оборотності» – визначити потреби, що генеруються операційним циклом. Ці потреби вимірюються в днях і у відсотках до обсягу продажів. На практиці не завжди легко застосувати цей метод, тому що він виходить з розрахунку численних часткових строків оборотності. Крім того, не можна підсумувати строки оборотності в днях, тому що вони визначалися стосовно різних величин у знаменнику формул строків оборотності.[32]

5. Метод ABC – метод, який передбачає поділ всієї номенклатури запасів, що використовується на виробництві, залежно від їх цінності на 3 категорії:

- група А – найбільш цінні запаси, з позиції їх вартості, проте в натуральному вираженні застосовуються в обмеженій кількості (у практиці господарювання зарубіжних підприємств ці види сировини (матеріалів) займають 50% у загальній структурі витрат на виробництво продукції);

- група В – запаси середньої вартості, на їх використання у виробничому процесі припадає середня частка (близько 25% закупівель);

- група С включає різноманітний асортимент запасів, які одночасно є незначними з позиції їх грошової вартості.[33]

У процесі управління активами на основі визначеного методу найбільша увага приділяється сировині групи А, меншою мірою – групам В і С.[33]

Метод ABC пов'язаний з широко поширеним в житті явищем, відомим як правило «20/80» (20% зусиль визначають 80% результату, 80% вартості продукції визначається 20% що в неї входять, 80% щорічного обсягу продукції виробляється за 20% робочого часу, 80% вартості запасів дають 20% найменувань збережених на складі запасів). [33]

ABC-аналіз ґрунтується на розподілі сукупності потенційних факторів (ознак) на групи за питомою вагою тієї чи іншої проблеми. Кількість груп при проведенні ABC-аналізу може бути будь-якою, але найбільшого поширення набув поділ розглянутої сукупності на три групи: А, В і С (75: 20: 5), чим і обумовлено назву методу, відомого за кордоном як ABC-Analysis.[33]

На практиці найбільш доцільне застосування методу прямого рахунка, перевагою якого є вірогідність, що дозволяє зробити найбільш точні

розрахунки частинного і сукупного нормативів. До частинного відносяться нормативи оборотних коштів у виробничих запасах: сировини, основних і допоміжних матеріалів, напівфабрикатів, комплектуючих виробів, палива, тари, запасних частин; у витратах майбутніх періодів; готових виробів. [33]

Доцільно порівняти переваги і недоліки всіх методів для подальших висновків, про найбільш ефективний метод планування активів.

Таблиця 1.3

Порівняння методів планування оборотних активів підприємства*

Найменування	Переваги	Недоліки
метод прямого рахунку	<ol style="list-style-type: none"> 1. Найбільш точно визначає потребу в оборотних активах 2. Враховує організаційно-технологічні, технічні, транспортні та інші особливості, досвід і стан розрахунків 3. Мається інформація у потребі за кожним елементом оборотних активів з урахуванням завдань виробничого плану, постачання та збуту 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Потребує багато інформації для визначення потреби 2. Більш затратний внаслідок збору багато численної інформації
метод коефіцієнтів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Враховуються тенденції і зміни обсягу виробництва та окремих видів запасів і затрат 2. Можливість планування потреби в оборотних активах на декілька періодів наперед 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Не враховується при розрахунках нормативів сезонність виробництва 2. Неточність розрахунків
Аналітичний метод	<ol style="list-style-type: none"> 1. Менш затратний, використовуються дані, що вже є в наявності, тобто минулих періодів 2. Відносно простий у розрахунках 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Не відображає реального проходження виробничого процесу та кругообігу оборотних активів, оскільки нормативи визначаються на основі фактичних даних минулого року 2. Визначені нормативи є доволі відносними 3. Не враховується при розрахунках нормативів сезонність виробництва

Продовження табл. 1.3

Найменування	Переваги	Недоліки
метод суми строків оборотності	1. Надає додаткову інформацію для аналізу діяльності	1. Важкий у застосування, тому що виходить з розрахунку численних часткових строків оборотності 2. Не можна підсумовувати строки оборотності в днях, тому що вони визначалися стосовно різних величин у знаменнику формул строків оборотності
Метод ABC	1. Відносно простий у розрахунках 2. Можливість планування потреби в оборотних активах на декілька періодів наперед	1. Не враховується при розрахунках нормативів сезонність виробництва 2. Неточність розрахунків 3. Визначені нормативи є доволі відносними

* Джерело: побудовано автором на основі [34]

З даних таблиці ми бачимо, що у кожен з методів має плюси і мінуси, однак прямий метод є кращим, він характеризується точністю визначення планових показників, хоча є досить трудомістким і передбачає високі витрати на реалізацію. Взагалі, охарактеризовані методи дозволяють лише приблизно розрахувати прогнозну потребу в коштах для фінансування активів. На практиці на обсяг потреби коштів впливають дуже багато чинників, які не можна наперед визначити.

В даному підрозділі зазначені види фінансового планування і в частності планування активів, також висвітлено методи планування активів і порівняльна таблиця найбільш популярних методів.

В розділі 1 розкрита вся теоретична інформація щодо планування активів підприємства. Визначевши сутність, основні складові активів, завдання і методи планування активів, можна сміливо переходити до аналізу фінансової звітності ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА».

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СТАНУ АКТИВІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА»

2.1. Оцінка основних показників фінансово-господарської діяльності підприємства

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» було засноване 27.01.2008 року і працює по сьогоднішній час. Підприємство знаходиться за адресою: Україна, місто Київ, Печерський район, вулиця Лескова, будинок 5 Літера А.. Керівником підприємства є Мельник Микита Анатолійович. Організаційно-правова форма господарювання - приватне підприємство. Вид економічної діяльності - роздрібна торгівля комп'ютерними іграми. Середня кількість працівників – 40 осіб. ЄДРПОУ: 41867443.

Підприємство поєднує ART і технології торгових ігор. Розробляє та підтримує власні ігрові проекти та завжди намагається зберегти цю старовинну ігрову спільноту відчуття дружби та гумору в цій компанії. Підприємство продає ігри у всьому світі. Об'єднує всі доступні ринки, оптові партнери, роздрібні магазини та видавці. Завжди приділяє таку ж увагу кожному роздрібному клієнту, як і кожному з оптових партнерів. У 2017 році компанія продала понад 6 000 000 ігор та ігрових карт для Steam, Origin, PSN, XBOX, GOG та інших платформ.

Бухгалтерський облік на підприємстві здійснюється у відповідності з вимогами Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Фінансовий стан підприємства (ФСП) – це економічна категорія, що відображає стан капіталу в процесі його кругообігу і здатність суб'єкта господарювання до саморозвитку на фіксований момент часу.[35]

Фінансовий стан може бути стійким, хитливим (передкризовим) і кризовим.. Здатність підприємства вчасно робити платежі, фінансувати свою

діяльність на розширеній основі, переносити непередбачені потрясіння і підтримувати свою платоспроможність у несприятливих обставинах свідчить про його стійкий фінансовий стан, і навпаки.[35]

Для забезпечення фінансової стійкості підприємство повинне мати гнучку структуру капіталу, вміти організувати його рух таким чином, щоб забезпечити постійне перевищення доходів над витратами з метою збереження платоспроможності і створення умов для самовідтворення.[35]

Стійке фінансове становище у свою чергу впливає на виконання виробничих планів і забезпечення потреб виробництва необхідними ресурсами. Тому фінансова діяльність як складова частина господарської діяльності повинна бути спрямована на забезпечення планомірного надходження і витрати грошових ресурсів, виконання розрахункової дисципліни, досягнення раціональних пропорцій власного і позикового капіталу і найбільш ефективного його використання.[35]

Фінансовий стан підприємства, його стійкість і стабільність залежать від результатів його виробничої, комерційної і фінансової діяльності. Якщо виробничий і фінансовий плани успішно виконуються, то це позитивно впливає на фінансове становище підприємства. І навпаки, у результаті недовиконання плану по виробництву і реалізації продукції відбувається підвищення її собівартості, зменшення виторгу і суми прибутку і як наслідок погіршення фінансового стану підприємства і його платоспроможності. Отже, стійкий фінансовий стан не є щасливою випадковістю, а підсумком грамотного, умілого керування всім комплексом факторів, що обумовлюють результати господарської діяльності підприємства. [35]

Для оцінки ФСП, його стійкості використовується ціла система показників, що характеризують:

- наявність і розміщення капіталу, ефективність і інтенсивність його використання;
- оптимальність структури пасивів підприємства, його фінансову незалежність і ступінь фінансового ризику;

- оптимальність структури активів підприємства і ступінь виробничого ризику;
- оптимальність структури джерел формування оборотних активів;
- платоспроможність і інвестиційну привабливість підприємства;
- ризик банкрутства (неспроможності) суб'єкта господарювання;
- запас його фінансової стійкості (зону беззбиткового обсягу продажів).[36]

Основними джерелами інформації для аналізу фінансового стану підприємства служать звітний бухгалтерський баланс, звіти про прибутки і збитки, про рух капіталу, про рух грошових коштів і інші форми звітності, дані первинного й аналітичного бухгалтерського обліку, що розшифровують і деталізують окремі статті балансу.[36]

Фінансовий стан підприємства можна оцінити за допомогою групи показників:

- показники ліквідності;
- показники платоспроможності;
- показники прибутковості;
- показники ефективності використання активів

Таблиця 2.1

Показники формування фінансових результатів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за 2015-2017 роки

Стаття	Код рядка	2015	2016	2017
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	21158,8	30854,2	28755,2
Інші операційні доходи	2120	60,3	214,0	1595,3
Інші доходи	2240	10,1	2,0	3,0
Разом доходи (2000+2120+2240)	2280	21229,2	31070,2	30353,5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(15752,4)	(25605,3)	(21344,3)
Інші операційні витрати	2180	(5227,3)	(4854,8)	(8452,8)

Продовження табл. 2.1

Стаття	Код	2015	2016	2017
--------	-----	------	------	------

	рядка			
Інші витрати	2270	(124,4)	(79,8)	(-)
Разом витрати (2050+2180+2270)	2285	(21104,1)	(30539,9)	(29797,1)
Фінансовий результат до оподаткування	2290	125,1	530,3	556,4
Податок на прибуток	2300	24,2	27,1	0
Чистий прибуток (збиток)	2350	100,9	503,2	556,4

На підприємстві спостерігається зростання обсягу прибутку за рахунок збільшення доходів, що безумовно є позитивною тенденцією.

Інформаційними джерелами дослідження динаміки складу активів підприємства є Звіт про фінансовий стан підприємства ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА».

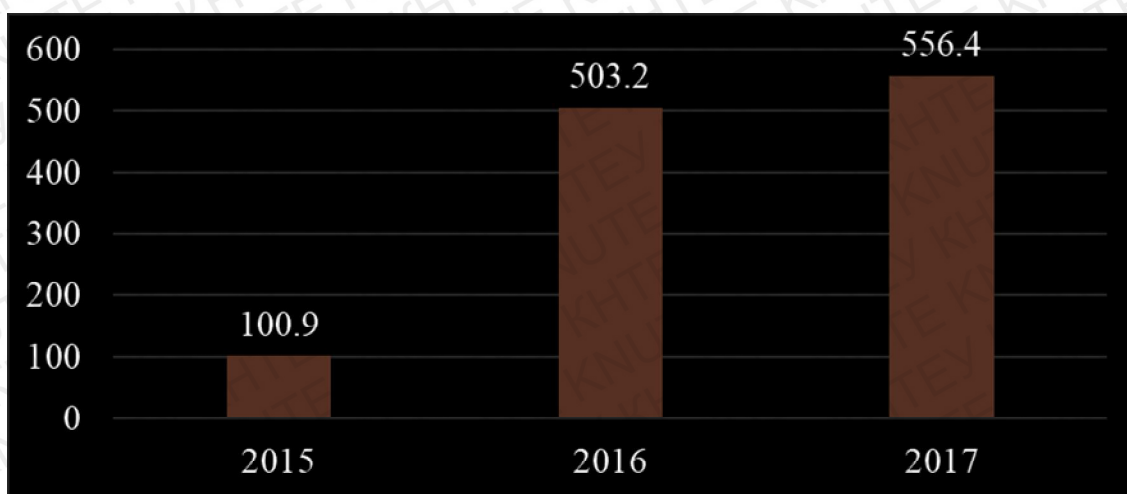

Рис. 2.1. Динаміка загальної суми прибутку ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за 2015-2017 роки, тис. грн.

За останні 3 роки динаміка прибутку підприємства має чітку тенденцію до зростання (див. рис. 2.1)

Динаміку основних показників фінансової звітності зображено в табл.2.2, рис. 2.2.

Таблиця 2.2

**Динаміка основних показників фінансової звітності ТОВ
«САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за 2015-2017 роки**

Стаття	2015	2016	2017	Абсолютний приріст	
				2017-2015	2017-2016
Доходи	21229,2	31070,2	30353,5	9124,3	-716,7
Витрати	21104,1	30539,9	29797,1	8693	-742,8
Чистий прибуток	100,9	503,2	556,4	455,5	53,2

Порівнюючи динаміку основних показників фінансової звітності, бачимо що всі показники збільшуються пропорційно, це гарна тенденція. В 2017 році чистий прибуток збільшився, а доходи і витрати зменшились. Хоча витрати зменшились з більшим значенням, що призвело до збільшення прибутку.

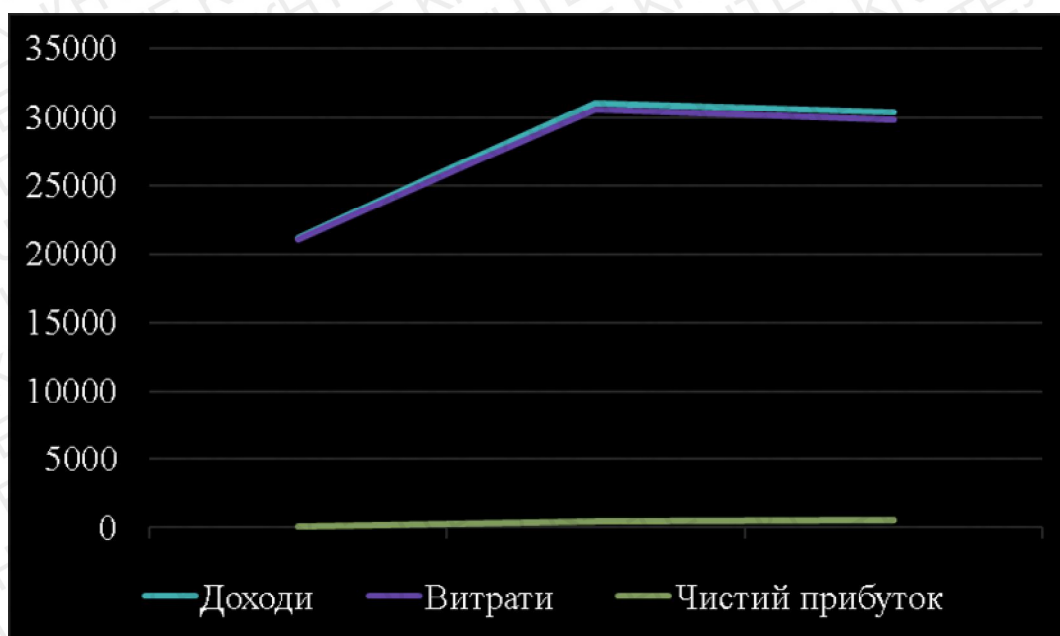

Рис. 2.2. Динаміка основних показників фінансової звітності ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за 2015-2017 роки.

На рис.2.2 бачимо, що динаміка доходів і витрат за період з 2015 по 2017 роки майже однакова, що символізує стабільність підприємства і допомагає легко зпрогнозувати чистий прибуток на плановий період.

Таблиця 2.3

**Співвідношення динаміки загальної суми активів та чистого доходу
від реалізації продукції ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА»
за 2015-2017 роки**

Показники	2015	2016	2017	Абсолютний приріст	
				2017-2015	2017-2016
Всього активи	15048,1	11516,4	18969,8	3921,7	7453,4
Чистий дохід від реалізації продукції	21158,8	30854,2	28755,2	7596,4	-2099,0

Порівнюючи динаміку активів з динамікою чистого доходу від реалізації, чиста виручка також має тенденцію до зростання. При цьому динаміка зростання активів не є рівномірною, як і динаміка чистого доходу від реалізації продукції зростання, що показано на рис. 2.3.

Рис. 2.3. Співвідношення динаміки загальної суми активів та чистого доходу від реалізації продукції ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за 2015-2017 р.

На рисунку 2.3 наглядно можна побачити динаміку активів в порівнянні з динамікою чистого доходу від реалізації продукції. В 2016 році різниця між показниками найбільша, це означає що підприємство в той період не доцільно використовувало активи.

**Співвідношення динаміки загальної суми активів та чистого прибутку
ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за 2015-2017 роки, тис. грн.**

Показники	2015	2016	2017	Абсолютний приріст	
				2017-2015	2017-2016
Чистий прибуток	100,9	503,2	556,4	455,5	53,2
Всього активи	15048,1	11516,4	18969,8	3921,7	7453,4

Якщо ж порівнювати динаміку активів та чистого прибутку, то вони відрізняються. Оскільки чистий прибуток кожного року зростає, а загальна сума активів варіювалась. Проте, навіть зменшення активів в 2016 році в порівнянні з 2015 роком, не вплинуло на тенденцію до зростання чистого прибутку підприємства. (табл. 2.4, рис. 2.4).

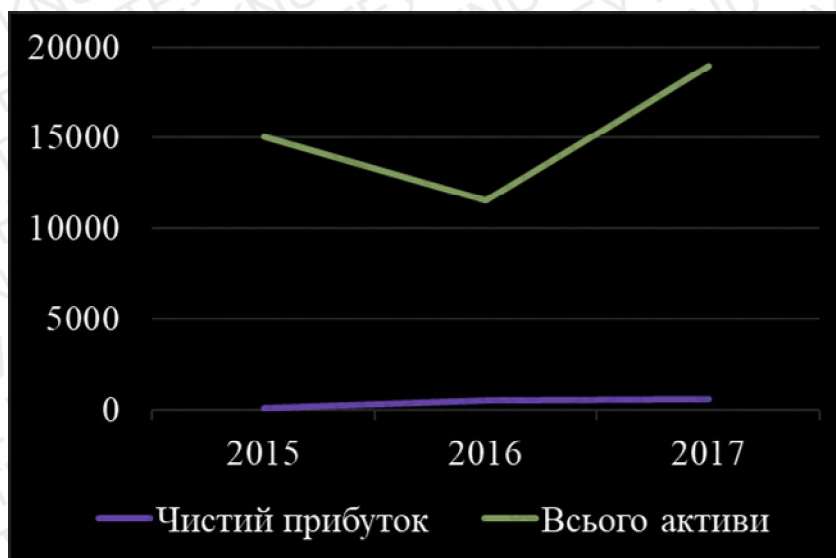

Рис. 2.4. Співвідношення динаміки загальної суми активів та чистого прибутку за 2015-2017 роки

На рис. 2.4 можна побачити, що динаміка активів дуже сильно варіюється в порівнянні з поступовим зростанням чистого прибутку. На прикладі 2016 року можна припустити, що активи використовуються більш ефективно ніж в 2015 і 2017 роках, адже при зменшенні обсягу активів прибуток збільшився.

Таблиця 2.5

**Динаміка коефіцієнтів фінансової стійкості підприємства ТОВ
«САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за 2015-2017 роки**

Показники	2015	2016	2017	Абсолютний приріст (+,-)
1. Коефіцієнт фінансової автономії	0,569	0,569	0,783	0,215
2. Коефіцієнт заборгованості	0,431	0,431	0,217	-0,215
3. Коефіцієнт поточної заборгованості	0,414	0,217	0,157	-0,258
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,663	0,663	0,671	0,008

У підприємства задовільний рівень фінансової стійкості. Коефіцієнт фінансової автономії показує, що підприємство має не високу залежність від позикових джерел фінансування. Рівень ризику не виконання своїх боргових зобов'язань в нормах допустимого. Коефіцієнт маневреності власного капіталу вказує на те що підприємство має гнучкість у використанні власних коштів і змозі вчасно погашати поточні зобов'язання.

Таблиця 2.6

**Основні фінансові показники діяльності підприємства ТОВ
«САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за 2015-2017 роки, тис. грн.**

Показники	2016	2017
Середня сума необоротних активів	2930,30	2539,70
Середня сума оборотних активів	10351,60	12703,40
Середня сума власного капіталу	8791,40	12510,75
Чиста виручка від реалізації	30854,20	28755,20
Собівартість реалізованої продукції	25605,30	21344,30
Витрати на збут	-	-
Адміністративні витрати	-	-
Інші операційні витрати	4854,80	8452,80
Фінансові витрати	-	-

Стійкий фінансовий стан підприємства в ринкових умовах значною мірою обумовлюється його діловою активністю. Як бачимо с табл.2.6 основні показники фінансової діяльності ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за 2015-2017 роки не є пропорційними, адже залежать від різних факторів.

2.2. Аналіз складу та джерел формування активів підприємства «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА»

Перед аналізом складу та джерел формування активів підприємства, треба розуміти про що йде річ. Інформація про склад активів розкрита у першому розділі.

Джерела формування активів підприємства:

1. Оборотні активи підприємства формують з джерел, які можна поділити на 3 групи: власні, прирівняні до власних (додатково залучені) й позикові.

Для нормального забезпечення господарської діяльності оборотними коштами величина їх повинна становити близько 1/3 величини власного капіталу. В різних країнах прийнято вважати нормальним різні співвідношення між власним і позиковим капіталом, наприклад, у США застосовують співвідношення 40:60, в Японії - 30:70. [37]

До додатково залучених належать кошти інших кредиторів, які надають підприємствам у позику під певний (обумовлений) відсоток на термін до одного року з оформленням векселя чи іншого боргового зобов'язання. Підприємство, виписуючи кредитору вексель, до моменту оплати векселя продовжує користуватися коштами, що фактично належать кредитору, таким чином відстрочуючи платіж. Аналогічно комерційний кредит використовують підприємства за браком фінансових ресурсів у покупця (споживача) і неможливості розрахуватися з постачальником. [37]

Кредиторська заборгованість належить до позапланових додатково залучених джерел формування оборотних коштів, її породжує брак власних оборотних коштів.

Наявність кредиторської заборгованості постачальникам засвідчує участь у господарському обігу підприємства коштів інших суб'єктів господарювання.

[37]

Іншими словами, кредиторська заборгованість - це короткострокові зобов'язання підприємств, які виникають за:

- розрахунками з бюджетом;
- розрахунковими документами, термін оплати яких не настав і які не сплачено в строк;
- не відфактурованими поставками-розрахунками взаємних вимог, векселями, термін оплати яких не настав і які не сплачено в строк;
- короткостроковими кредитами.

При кредиторській заборгованості постачальникам залучення коштів відбувається у товарній формі на відміну від банківського кредиту, який виступає у грошовій формі. [38]

Розмір і тривалість простроченої кредиторської заборгованості залежать від конкретних умов організації та використання оборотних коштів, особливо від розміру та тривалості простроченої дебіторської заборгованості, головним джерелом покриття якої і є кредиторська заборгованість.[38]

Кредити банку дають змогу фінансувати витрати, пов'язані з придбанням оборотних (поточних) активів, із сезонними потребами підприємства, тимчасовим збільшенням виробничих запасів, виникненням (збільшенням) дебіторської заборгованості, податковими платежами та іншими зобов'язаннями, сформувати запаси сировини, матеріалів, готової продукції та інших видів матеріальних цінностей.[38]

Планування потреби в позикових оборотних коштах включає розрахунок необхідної суми кредиту з урахуванням залишку нормованих товарно-матеріальних цінностей і визначення потреби в кредиті.

2. Необоротні активи беруть участь у багатьох процесах виробництва і поступово переносять свою вартість на новий продукт. Вартість цих активів на

початок і кінець року відображається в балансі підприємства в розрізі їх найважливіших видів.

Вирішальна частина необоротних активів виступає у формі основних засобів (будівлі, споруди, обладнання, машини і т. п.), які залежно від призначення поділяються на виробничі і невиробничі. В останні роки збільшується і так зване фінансове майно, що виступає у формі довгострокових цінних паперів та інших інвестицій, а також дебіторської заборгованості окремих суб'єктів.[38]

Створення необоротних активів та їх зміст вимагає значних вкладень фінансових ресурсів на тривалий період часу. Тому управління цим елементом майна, крім технічних рішень, вимагає постійного регулювання фінансових потоків, пов'язаних з формуванням і експлуатацією даних ресурсів. Фінансові явища виникають на всіх стадіях і етапах життєвого циклу постійного майна. Зокрема:

- при формуванні необоротних активів (придбання, будівництво, оренда відповідних елементів). На даному етапі пріоритетне значення має обґрунтування величини відповідного капіталу, джерел фінансування та раціонального розміщення, сприяння створенню сучасного технічного потенціалу підприємства. Кінцевим результатом цих дій є конкурентоспроможність даного підприємства і досягнення позитивних фінансових результатів;
- у процесі експлуатації необоротних активів, що пов'язано з необхідністю утримання постійного майна у відповідному технічному стані. Ці проблеми багато в чому залежать від напрямку і використання коштів на проведення необхідних ремонтів і модернізацію основних засобів;
- на етапі ліквідації зношених і застарілих основних засобів. Управлінські рішення в галузі фінансів, пов'язані з визначенням витрат і доходів від ліквідації основних засобів, доцільно приймати з урахуванням кінцевих результатів цих операцій;

- обґрунтування обсягу і структури джерел фінансування необоротних активів, спрямованих на досягнення стратегічних цілей розвитку підприємства. Це пов'язано з вибором оптимального інвестиційного проекту, що забезпечує суттєвий економічний ефект за рахунок його експлуатації та підвищення віддачі від вкладеного капіталу. [38]

На всіх етапах вирішення фінансових завдань в управлінні необоротні активи повинен бути присутнім систематичний контроль (поточний і наступний) за витрачанням фінансових ресурсів в даній галузі господарювання.

У разі нестачі власних коштів для формування та функціонування необоротних активів доцільно використовувати і позикові ресурси (банківський кредит, лізинг, облігації та інші види позик), які відрізняються довгостроковим характером використання і враховують реальну можливість погашення відповідної заборгованості. [38]

Фінансовий менеджер повинен постійно реально оцінювати потребу господарського суб'єкта у фінансових ресурсах на формування та утримання необоротних активів та їх основної частини – основних засобів.

Для цього слід забезпечити:

- Рациональні пропорції між власними і позиковими ресурсами на фінансування необоротних активів, необхідних для наявності та функціонування технічного потенціалу та фінансової безпеки його діяльності;
- Оптимізацію витрат на формування постійного капіталу і підвищення його рентабельності;
- Платоспроможність підприємства для погашення довгострокових позик за рахунок збільшення ефективності основних засобів.[39]

Отже, основними джерелами фінансування оборотних та необоротних активів підприємства є власні кошти (статутний капітал підприємства), залучені (кошти від продажу цінних паперів) та позикові(банківський кредит, лізинг, облігації та інші види позик).

Таблиця 2.7

**Динаміка складу та структури активів підприємства ТОВ
«САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за 2015-2017 роки, тис. грн**

Показники	Актив						Абсолютне відхилення, тис. грн	Відхилення в структурі, %	Темп приросту, %
	2015		2016		2017				
	тис.грн.	%	тис.грн.	%	тис.грн.	%			
Основні засоби	2888,2	19,19	2972,4	25,81	2081,1	10,97	-807,10	-8,22	-27,94
первісна вартість	8627	-	10317,4	-	8319,7	-	-	-	-
знос	(5738,8)	-	(7345)	-	(6238,6)	-	-	-	-
Довгострокові біологічні активи	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші необоротні активи	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Всього необоротні активи	2888,2	19,19	2972,4	25,81	2107,0	11,11	-781,20	-8,09	-27,05
Запаси	6607,3	43,91	3122,4	27,11	2662,6	14,04	-3944,70	-29,87	-59,70
у тому числі готова продукція	3039,1	20,20	76,7	0,67	121,3	0,64	-2917,80	-19,56	-96,01
Поточні біологічні активи	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи і послуги	2841,9	18,89	3464,2	30,08	3189,5	16,81	347,60	-2,07	12,23
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджету	66,9	0,44	11,8	0,10	0,8	0,00	-66,10	-0,44	-98,80
у тому числі з податку на прибуток	66,9	-	11,6	-	-	-	-	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	2239,2	14,88	784,6	6,81	7149,7	37,69	4910,50	22,81	219,30
Гроші та їх еквіваленти	288,4	1,92	1136,8	9,87	93,8	0,49	-194,60	-1,42	-67,48
Поточні фінансові інвестиції	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші оборотні активи	116,3	0,77	24,2	0,21	1155,8	6,09	1039,50	5,32	893,81
Витрати майбутніх періодів	0	0,00	0	0,00	2610,6	13,76	2610,60	13,76	1376,00
Всього оборотні активи	12159,2	80,80	8544,0	74,19	16862,8	88,89	4703,60	8,09	38,68
ВСЬОГО АКТИВИ	15048,10	100,00	11516,4	100,00	18969,8	100,00	3921,70		26,06

На підприємстві спостерігається зростання загального обсягу активів, що вказує на збільшення обсягів діяльності. Це зростання відбулось за рахунок збільшення поточної дебіторської заборгованості за товари, роботи і послуги; іншої дебіторської заборгованості; інших активів; з'явилися витрати майбутніх

періодів. Загалом зростання відбулось за рахунок збільшення іншої поточної дебіторської заборгованості, які становлять 38% в загальній структурі активів.

Таблиця 2.8

**Динаміка складу та структури капіталу підприємства ТОВ
«САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за 2015-2017 роки, тис. грн**

Показники	Пасив						Абсолютне відхилення, тис. грн	Відхилення в структурі	Темп приросту, %
	2015		2016		2017				
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%			
Зареєстрований капітал	1050,0	6,98	1050,0	9,12	14669,7	77,33	13619,70	70,35	1297,11
Додатковий капітал	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00
Резервний капітал	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	242,2	1,61	772,5	6,71	1328,9	7,01	1086,70	5,40	448,68
Неоплачений капітал	7267,7	48,30	7200,4	62,52	0	0,00	-7267,70	-48,30	-100,00
Всього власний капітал	8559,9	56,88	9022,9	78,35	15998,6	84,34	7438,70	27,45	86,90
Довгострокові зобов'язання та забезпечення	255,1	1,70	0	0,00	0	0,00	-255,10	-1,70	-100,00
Поточна кредиторська заборгованість за:									
товари, роботи послуги	1699,3	11,29	468,5	4,07	1724,3	9,09	25,00	-2,20	1,47
розрахунками з бюджетом	95,3	0,63	249,9	2,17	315,7	1,66	220,40	1,03	231,27
розрахунки зі страхування	6,2	0,04	6,2	0,05	0	0,00	-6,20	-0,04	-100,00
Інші поточні зобов'язання	4432,3	29,45	1768,9	15,36	931,2	4,91	-3501,10	-24,55	-78,99
Всього поточні зобов'язання	6233,1	41,42	2493,5	21,65	2971,2	15,66	-3261,90	-25,76	-52,33
ВСЬОГО КАПІТАЛ	15048,1	100,00	11516,4	100,00	18969,8	100,00	3921,70		26,06

Відповідно до динаміки активів, обсяг капіталу за досліджуваний період також збільшився. Це збільшення відбулось за рахунок зростання зареєстрованого капіталу і поточної кредиторської заборгованості. При цьому найбільшу частку становить зареєстрований капітал – 77%, що показує, що в основному активи фінансуються за рахунок власного капіталу.

Діаграми з динамікою складу та структури активів і пасивів підприємства за поточний рік зображено на рис. 2.5-2.6.

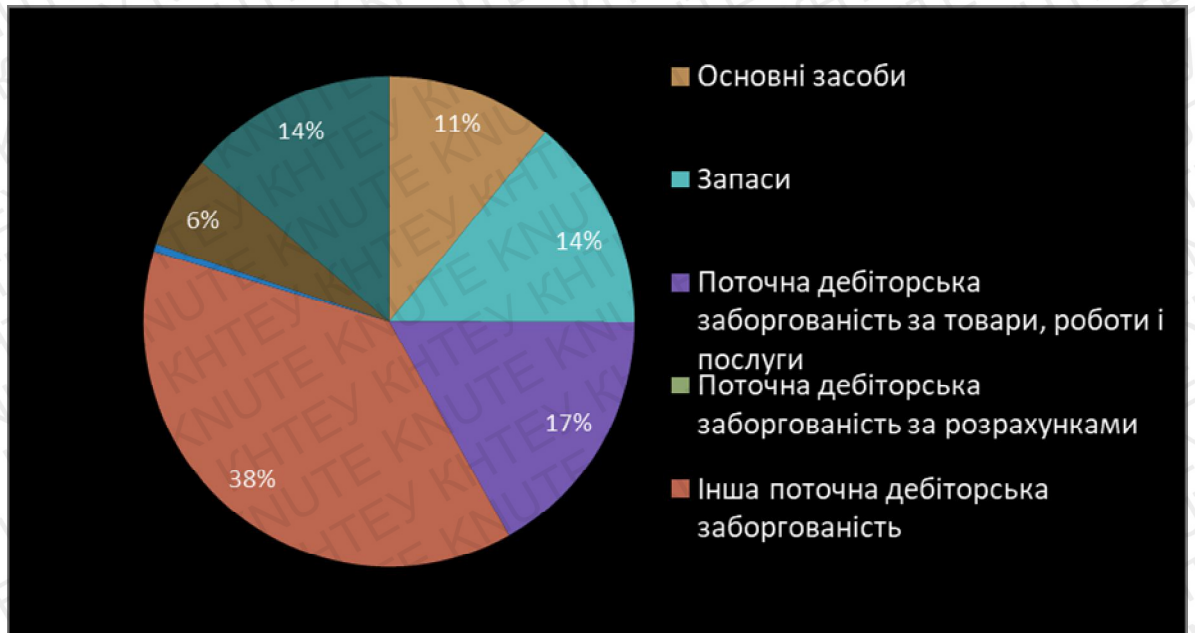

Рис. 2.5. Динаміка складу та структури активів підприємства ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за поточний рік

На рис. 2.5 можна побачити, що найбільшу частку активів в поточному році займають основні засоби. Інші статті балансу активів майже однакові.

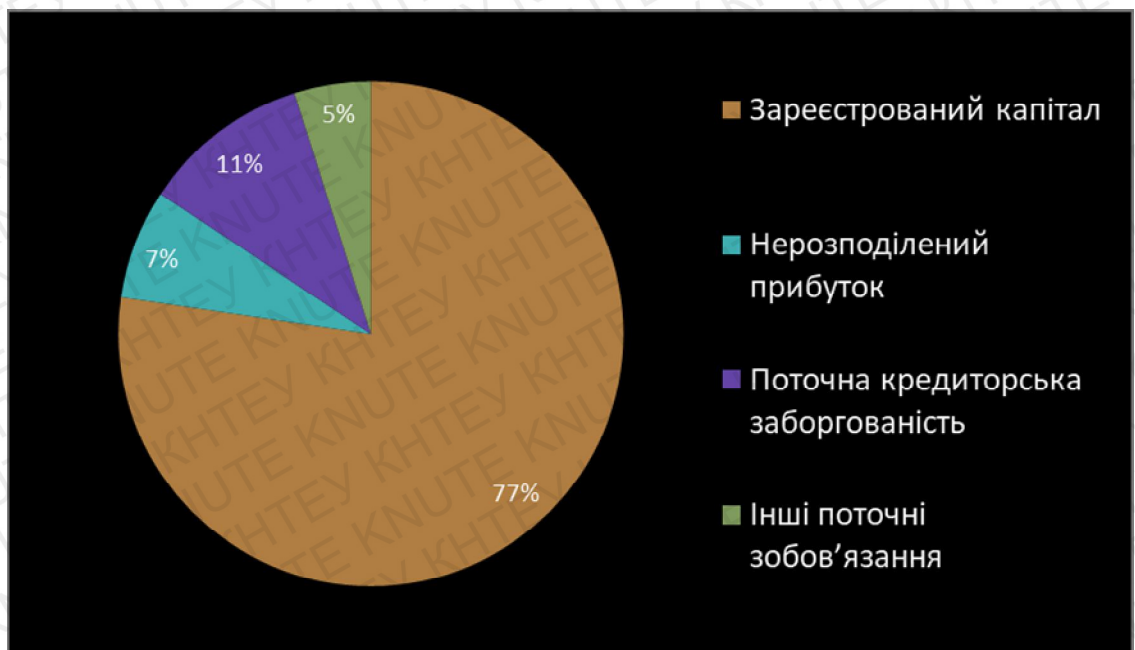

Рис. 2.6. Динаміка складу та структури пасивів підприємства ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за поточний рік

На рис. 2.6 бачимо, що левову частку від всіх пасивів займає зареєстрований капітал. Інші статті балансу пасивів майже однакові.

Динаміка активів підприємства є найважливішим показником рівня ефективності його господарської діяльності. Здатність активів до самозростання високими темпами характеризує високий рівень формування й ефективний розподіл прибутку підприємства, їх здатність підтримувати фінансову рівновагу.

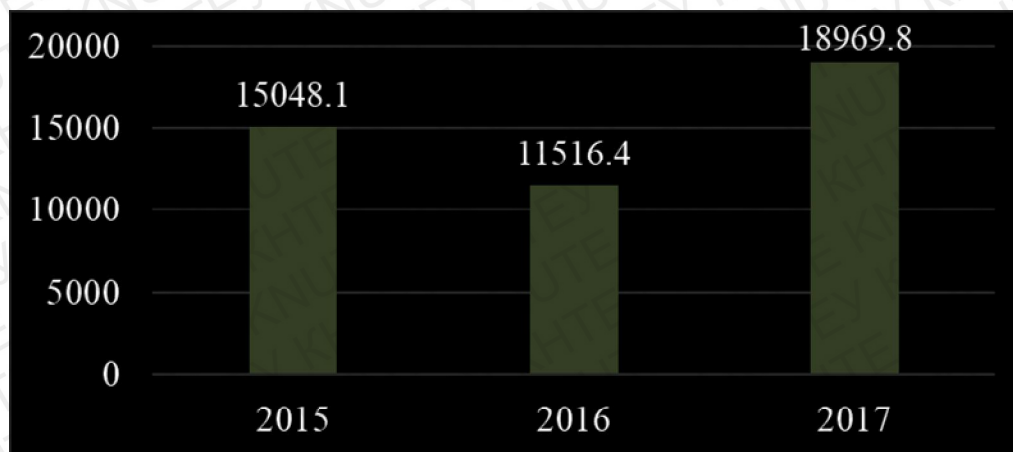

Рис. 2.7. Динаміка загальної суми активів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за 2015-2017 роки, тис. грн.

За останні 3 років динаміка активів підприємства має чітку тенденцію до зростання, хоча і має коливання (рис. 2.7).

Таблиця 2.9

Динаміка складу активів за джерелами залучення ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за 2015-2017 роки

Показники	2015	2016	2017	Абсолютний приріст		Середньо річний темп росту
				2017-2013	2017-2016	
Всього необоротні активи	2888,2	2972,4	2107,00	-781,2	-865,4	0,85
Всього оборотні активи	12159,2	8544	16862,8	4703,6	8318,8	1,18
Всього активи	15048,1	11516,4	18969,8	3921,7	7453,4	1,23

Зниження будь-якої складової активів за період компенсується зростанням інших складових і не сильно впливає на загальну тенденцію до зростання активів.

Рис. 2.8. Динаміка складу активів за джерелами залучення ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за 2015-2017 роки

Якщо проаналізувати динаміку складу активів за джерелами формування, то можна зробити висновок, що динаміка загальної суми активів не залежить від динаміки кожної з складових активів (див.рис.2.8).

Розглянемо детальніше динаміку кожної складової активів. Варто почати з оцінки динаміки необоротних активів.

Таблиця 2.10

Динаміка складу необоротних активів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за 2015-2017 роки

Показники	2015	2016	2017	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
				17-15	17-16	17-15	17-16
	Тис. грн.						17-15
Основні засоби	2888,2	2972,4	2081,1	-807,1	-891,3	0,72	0,70
Довгострокові біологічні активи	-	-	-	-	-	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	-	-	-	-	-	-	-
Інші необоротні активи	-	-	-	-	-	-	-
Всього необоротні активи	2888,2	2972,4	2081,1	-807,1	-891,3	0,72	0,70

Дані таблиці 2.10 свідчать про те, що динаміка необоротних активів неоднозначна. У 2016 році вони збільшуються, а в 2017 зменшуються і має менше значення в порівнянні з попередніми роками. Як видно з таблиці 2.10 до складу необоротних активів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» входять лише основні засоби.

Склад і динаміку оборотних активів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» показано в табл. 2.11.

Таблиця 2.11

**Динаміка складу оборотних активів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА»
за 2015-2017 роки**

Показники	2015	2016	2017	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
				17-15	17-16	17-15	17-16
	Тис. грн.						
Запаси	6607,3	3122,4	2662,6	-3944,7	-459,8	0,40	0,85
Дебіторська заборгованість за товари, роботи і послуги	2841,9	3464,2	3189,5	347,6	-274,7	1,12	0,92
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджету	66,9	11,8	0,8	-66,1	-11	0,01	0,07
Інша поточна дебіторська заборгованість	2239,2	784,6	7149,7	4910,5	6365,1	3,19	9,11
Гроші та їх еквіваленти	288,4	1136,8	93,8	-194,6	-1043	0,33	0,08
Інші оборотні активи	116,3	24,2	1155,8	1039,5	1131,6	9,94	47,76
Витрати майбутніх періодів	0	0	2610,6	2610,6	2610,6	-	-
Всього оборотні активи	12159,2	8544,0	16862,8	4703,6	8318,8	1,39	1,97

Проаналізувавши таблицю 2.11. можна сказати, що до складу оборотних активів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» входять три найбільш вагомні статті балансу, запаси, дебіторська заборгованість за товари, роботи і послуги і інша поточна дебіторська заборгованість. Як видно з табл. 2.11 їх розмір змінювався впродовж років. Запаси з кожним роком зменшувались. Дебіторська заборгованість за товари, роботи і послуги коливається, в 2016 році вона збільшилась, а в 2017 зменшилась, хоча порівнюючи показник з 2015, то в 2017

значення більше. Інша поточна дебіторська заборгованість також має великі коливання, в 2016 році значення зменшилось в 3 рази, а в 2017 зросло в 9 разів і становить 7149,7 тис. грн.

Платоспроможність підприємства — це здатність виконувати свої короткострокові та довгострокові зобов'язання за рахунок власних активів. Цей показник вимірює рівень фінансового ризику, тобто ймовірність банкрутства підприємства.

Ліквідність підприємства - це його здатність швидко продати активи й одержати гроші для оплати своїх зобов'язань.

Ліквідність підприємства характеризується співвідношенням величини його високоліквідних активів (грошові кошти та їх еквіваленти, ринкові цінні папери, дебіторська заборгованість) і короткострокової заборгованості.[40]

Для детальнішої оцінки платоспроможності розраховують зміну величини чистого оборотного капіталу. Його визначають як різницю оборотних активів і короткотермінових зобов'язань. Чим більша величина чистого оборотного капіталу, тим більш платоспроможним є суб'єкт господарювання. Оскільки можливість конвертування різних видів оборотних активів у засоби платежу є різною, то для оцінки платоспроможності використовують відповідні коефіцієнти. [40]

Таблиця 2.12

Динаміка коефіцієнтів платоспроможності ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за 2015-2017 роки

Показники	2015	2016	2017	Абсолютний приріст (+,-)
1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,046	0,046	0,456	0,410
2. Коефіцієнт проміжної ліквідності	0,872	0,872	1,118	0,246
3. Коефіцієнт загального покриття	1,951	1,951	3,427	1,476
4. Коефіцієнт співвідношення поточної дебіторської і кредиторської заборгованості	2,822	5,864	5,068	2,246

Підприємство характеризується допустимим рівнем платоспроможності, на що вказують основні коефіцієнти. Коефіцієнт абсолютної ліквідності нижче норми, яка складає від 0,2 до 0,3, що свідчить про дефіцит найбільш ліквідних коштів для покриття власних поточних зобов'язань. Однак коефіцієнт проміжної ліквідності в рамках допустимої норми, що свідчить про наявність можливостей у підприємства погашення необхідної частини поточних зобов'язань за рахунок оборотних активів. Оборотних активів достатньо для погашення короткострокових зобов'язань, про що свідчить коефіцієнт загального покриття.

Коефіцієнт співвідношення поточної дебіторської і кредиторської заборгованості показує, що в 2015 р. політика кредитування була більш-менш збалансованою. Однак в 2016 і 2017 роках ситуація погіршилася і на кожну гривню дебіторської заборгованості за отримані товари та послуги припадає 5,864 і 5,068 гривні кредиторської заборгованості. З урахуванням задовільного показника поточної ліквідності таке значення співвідношення поточної дебіторської та кредиторської заборгованості говорить про нормальний стан ліквідності компанії.

2.3. Аналіз ефективності використання активів підприємства «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА»

Ділова активність підприємства проявляється через розширення ринків збуту продукції, підтримання ділової репутації (іміджу), вихід на ринок праці і капіталу тощо. Ділова активність оцінюється системою показників (коефіцієнтів), які характеризують найважливіші сторони діяльності підприємства.

Коефіцієнти ділової активності дозволяють проаналізувати, наскільки ефективно підприємство використовує свої активи, наскільки швидкі активи в цілому та окремі їх елементи, що використовуються підприємством,

обертаються в процесі його господарської діяльності. Прискорення оборотності активів свідчить про більш інтенсивне їх використання і про зростання ділової активності підприємства. Навпаки, уповільнення оборотності коштів є ознакою спаду ділової активності. Від швидкості обороту активів залежить і його прибутковість, і як результат – ліквідність, платоспроможність і фінансова стійкість підприємства. [41]

Таблиця 2.13

Динаміка коефіцієнта оборотності активів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за 2015-2017 роки

Показники	2015	2016	2017	Абсолютне відхилення	
				17-15	17-16
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	21158,8	30854,2	28755,2	7596,4	-2099,0
Всього активи	15048,1	11516,4	18969,8	3921,7	7453,4
Коефіцієнт оборотності активів	1,406	2,679	1,516	0,110	-1,163

Коефіцієнт оборотності активів не має чіткої тенденції. Його значення постійно змінюються в різному напрямку, проте тримаються приблизно на одному рівні. За останній рік значення коефіцієнта зросло, що свідчить про ефективне його використання та підвищення ділової активності підприємства.

Таблиця 2.14

Динаміка коефіцієнта оборотності оборотних активів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за 2015-2017 роки

Показники	2015	2016	2017	Абсолютне відхилення	
				17-15	17-16
Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн.	21158,8	30854,2	28755,2	7596,4	-2099,0
Оборотні активи	12159,2	8544,0	16862,8	4703,6	8318,8
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,740	3,611	1,705	-0,035	-1,906

Коефіцієнт оборотності оборотних активів також не має чіткої тенденції до зростання, що свідчило б про ефективність використання оборотних активів. Так, значення коефіцієнта у 2016 році стрибнуло в гору, проте в 2017 воно повернулося назад.

Таблиця 2.15

**Динаміка показників ділової активності (середнє значення) ТОВ
«САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за 2016-2017 роки**

<i>Показники</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>Відхилення за період</i>
1. Коефіцієнт оборотності активів	2,32	1,89	-0,44
2. Період обороту активів, днів	154,97	190,84	35,86
3. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,98	2,26	-0,72
4. Період обороту оборотних активів, днів	120,78	159,04	38,26
5. Коефіцієнт оборотності виробничих запасів	5,26	7,38	2,12
6. Період обороту виробничих запасів, днів	68,40	48,79	-19,61
7. Коефіцієнт оборотності поточної кредиторської заборгованості.	5,87	7,81	-0,96
8. Період обороту поточної кредиторської заборгованості, днів	61,35	46,08	25,82
9. Тривалість операційного циклу, днів	68,40	48,79	-19,61
10. Тривалість фінансового циклу, днів	7,05	2,70	-4,35

Проаналізувавши динаміку показників ділової активності (середнє значення) за 2016-2017 роки можна констатувати погіршення рівня ділової активності, на що вказує уповільнення оборотності ресурсів, що негативно впливає на рентабельність їх використання. Так, період обороту активів зріс на 36 днів і становить 191 день, хоча тривалість операційного циклу зменшилась на 20 днів і становить 49 днів. Підприємство потребує узгодження кредитної політики та політики залучення кредиторської заборгованості.

Співвідношення динаміки коефіцієнтів оборотності активів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за 2016-2017 роки зображено на рис. 2.9.

Рис. 2.9. Співвідношення динаміки коефіцієнтів оборотності активів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за 2016-2017 роки

На рис. 2.9 видно, що у 2017 році коефіцієнти оборотності активів і оборотних активів зменшились в порівнянні з 2016 роком, а коефіцієнти оборотності виробничих запасів і поточної кредиторської заборгованості збільшились. Підприємство потребує узгодження кредитної політики та політики залучення кредиторської заборгованості.

Рентабельність - це співвідношення прибутку з понесеними витратами (один із основних показників ефективності діяльності суб'єктів господарювання різних форм власностей, який характеризує інтенсивність їх роботи).[41]

Показники рентабельності є відносними характеристиками фінансових результатів і ефективності діяльності підприємства. Вони вимірюють прибутковість підприємства з різних позицій і групуються відповідно до інтересів учасників економічного процесу, ринкового обміну.[41]

Показники рентабельності є важливими характеристиками факторного середовища формування прибутку (доходу) підприємства. З цієї причини вони є важливими обов'язковими елементами порівняльного аналізу й оцінки фінансового стану підприємства.[41]

Таблиця 2.16

Динаміка коефіцієнта рентабельності активів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за 2015-2017 роки

Показники	2015	2016	2017	Абсолютне відхилення	
				17-15	17-16
Чистий прибуток, тис. грн.	100,9	503,2	556,4	455,5	53,2
Всього активи, тис. грн.	15048,1	11516,4	18969,8	3921,7	7453,4
Коефіцієнт рентабельності всіх активів	0,007	0,044	0,029	0,023	-0,014

Коефіцієнт рентабельності активів характеризує рівень чистого прибутку, який генерується сукупним обсягом активів підприємства. Динаміка коефіцієнта за досліджуваний період є неоднозначною.

Таблиця 2.17

Динаміка коефіцієнта рентабельності необоротних активів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за 2015-2017 роки

Показники	2015	2016	2017	Абсолютне відхилення	
				17-15	17-16
Чистий прибуток, тис. грн.	100,9	503,2	556,4	455,5	53,2
Необоротні активи	2888,2	2972,4	2107	-781,2	-865,4
Коефіцієнт рентабельності необоротних активів	0,035	0,169	0,264	0,229	0,095

Коефіцієнт рентабельності необоротних активів характеризує рівень прибутковості необоротних активів, вкладених в підприємство.

Так само як і коефіцієнт рентабельності всіх активів, коефіцієнт рентабельності необоротних активів також зростає за останні 2 роки і є досить високою (26% у 2017 році).

Таблиця 2.18

**Динаміка коефіцієнта рентабельності оборотних активів ТОВ
«САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за 2015-2017 роки**

Показники	2015	2016	2017	Абсолютне відхилення	
				17-15	17-16
Чистий прибуток, тис. грн.	100,9	503,2	556,4	455,5	53,2
Оборотні активи	12159,2	8544	16862,8	4703,6	8318,8
Коефіцієнт рентабельності оборотних активів	0,008	0,059	0,033	0,025	-0,026

Коефіцієнт рентабельності оборотних активів характеризує рівень прибутковості оборотних активів, що використовується в конкретних видах діяльності або господарських операцій. Динаміка коефіцієнта рентабельності оборотних активів має таку ж тенденцію, як і динаміка коефіцієнта рентабельності всіх активів і має ті ж самі причини. Порівняння динаміки коефіцієнтів показано на рис. 2.10.

Таблиця 2.19

**Динаміка показників рентабельності активів (середнє значення) ТОВ
«САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за 2016-2017 роки**

Показники	2016	2017	Абсолютний приріст (+, -)
1. Рентабельності активів, %	3,79	3,65	-0,14
2. Рентабельності необоротних активів, %	17,17	21,91	4,74
3. Рентабельності оборотних активів, %	4,86	4,38	-0,48

Показники	2016	2017	Абсолютний приріст (+, -)
4. Рентабельність (збитковість) власного капіталу (фінансова рентабельності), %	6,32	4,45	-1,88
5. Рентабельності позикового капіталу, %	12,75	18,42	5,66
6. Рентабельність операційних витрат, %	2,17	2,36	0,18

Підприємство має позитивні показники рентабельності. Хоча рентабельність активів зменшилась, проте залишається зі знаком плюс. Це означає, що 100 грн. інвестованих в активи приносять 3,65 грн. прибутку. Збільшилась рентабельність обороту, що вказує на ефективне управління витратами підприємства. Також зменшились показники рентабельності оборотних активів, власного капіталу, але не суттєво.

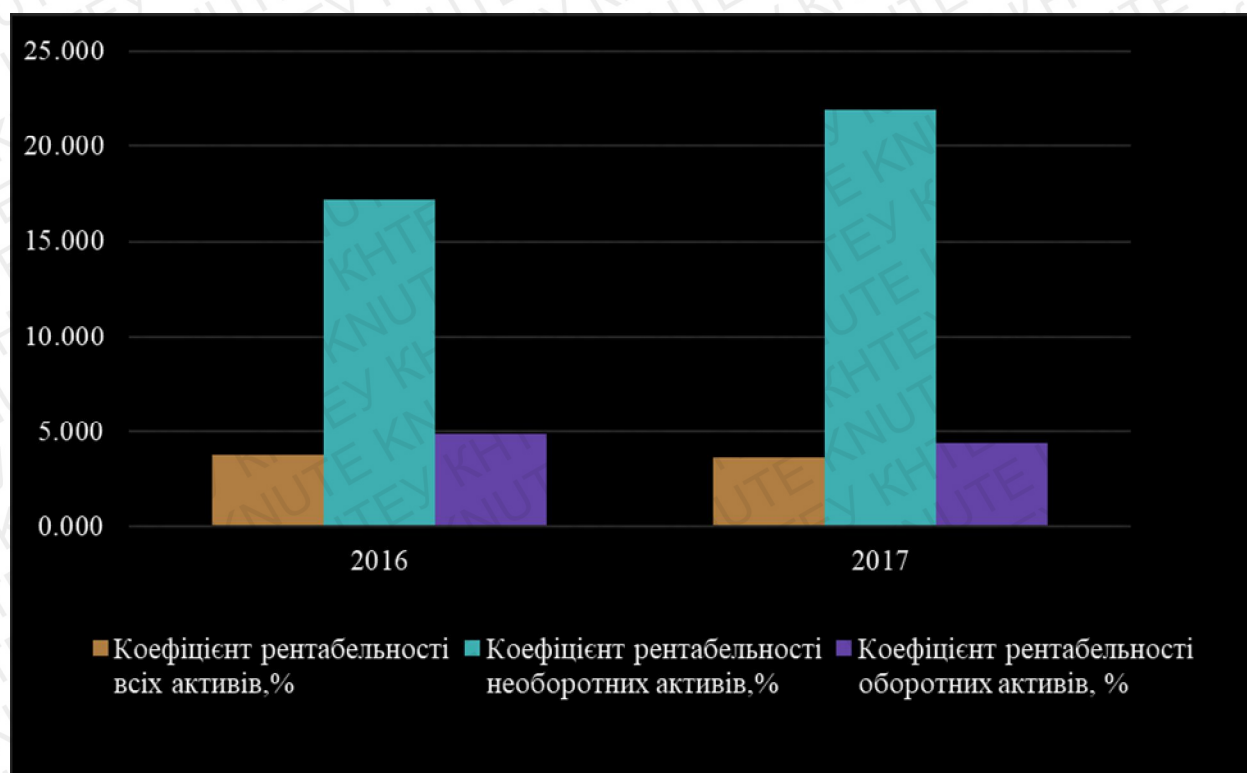

Рис. 2.10. Співвідношення динаміки коефіцієнтів рентабельності активів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за 2016-2017 роки

Економічну ефективність використання активів характеризує система ресурсних і затратних показників рентабельності. Загальний зміст цих показників полягає у визначенні суми прибутку, одержаного на 1 грн. вкладеного капіталу.[42]

У залежності від мети аналізу найчастіше використовують такі ресурсні показники ефективності використання активів:

- рентабельність активів;
- рентабельність власного капіталу;
- строк окупності власного капіталу.

Зростання рентабельності активів та рентабельності власного капіталу, а також зменшення строку окупності власного капіталу характеризує підвищення ефективності використання капіталу підприємства.[42]

Для характеристики ефективності використання капіталу підприємства крім ресурсних показників рентабельності використовують також затратні показники рентабельності.

- Рентабельність реалізації продукції.
- Рентабельність продажу.
- Рентабельність витрат діяльності.

Рентабельність реалізованої продукції визначають діленням суми валового прибутку від реалізації продукції на собівартість реалізованої продукції. Рентабельність реалізованої продукції показує скільки прибутку підприємство одержало на 1 грн. виробничих затрат.[42]

Рентабельність продажу визначають діленням суми валового прибутку на суму виручки від реалізації продукції. Рентабельність продажу показує скільки прибутку підприємство одержало на 1 грн. виручки від реалізації продукції.[42]

Рентабельність витрат діяльності визначають діленням суми чистого прибутку на витрати діяльності. Рентабельність діяльності показує скільки прибутку приносить кожна гривня всіх витрат, які були зроблені підприємством за звітний період.[42]

Зростання затратних показників рентабельності означає поліпшення ефективності використання поточних витрат і впливає на підвищення ресурсних показників рентабельності.

Основним шляхом підвищення ефективності ресурсних і затратних показників рентабельності є зростання суми прибутку від всіх видів діяльності і насамперед від реалізації продукції (шляхом збільшення кількості реалізованої продукції, підвищення середньої реалізаційної ціни і зниження собівартості продукції).[42]

Таблиця 2.20

Аналіз впливу рентабельності обороту і оборотності активів на рівень рентабельності активів підприємства (методом Дюпон)

Показники	2016	2017	Абсолютний приріст
1. Рівень рентабельності активів, %	3,79	3,65	-0,14
2. Рівень рентабельності обороту, %	1,63	1,93	0,30
3. Коефіцієнт оборотності активів	2,32	1,89	-0,44
4. Зміна рентабельності активів за рахунок зміни оборотності активів, %	$(-0,44) * 1,63 = -0,717$		
5. Зміна рентабельності активів за рахунок зміни рівня рентабельності обороту, %	$1,89 * 0,30 = 0,567$		

На підприємстві спостерігається зниження показників рентабельності активів, хоча сам показник залишається зі знаком плюс.

Впродовж року вона зменшилась на 0,14%. Ця зміна була зумовлена наступними факторами:

- 1) За рахунок зменшення коефіцієнта оборотності активів на 0,44% рентабельність активів зменшилась на 0,717%.
- 2) За рахунок збільшення рівня рентабельності обороту на 0,3% рентабельність активів збільшилась на 0,567%.

Таблиця 2.21

Аналіз впливу рентабельності обороту, оборотності активів та коефіцієнту фінансового левериджу на рівень рентабельності власного капіталу підприємства (методом Дюпон)

Показники	2016	2017	Абсолютний приріст
1. Рівень рентабельності власного капіталу, %	6,32	4,45	-1,88
2. Рівень рентабельності обороту, %	1,63	1,93	0,30
3. Коефіцієнт оборотності активів	2,32	1,89	-0,44
4. Коефіцієнт левериджу активів	1,51	1,22	-0,29
4. Зміна рентабельності власного капіталу за рахунок зміни оборотності активів, %	$(-0,44) * 1,63 * 1,51 = - 1,083$		
5. Зміна рентабельності власного капіталу за рахунок зміни рівня рентабельності обороту, %	$1,89 * 0,30 * 1,51 = 0,856$		
6. Зміна рентабельності власного капіталу за рахунок зміни коефіцієнта левериджу активів, %	$1,89 * 1,93 * (-0,29) = - 1,0578$		

Також проаналізувавши вплив рентабельності обороту, оборотності активів та коефіцієнту левериджу активів на рівень рентабельності власного капіталу підприємства бачимо, що на підприємстві спостерігається негативна динаміка зменшення рентабельності власного капіталу (див. табл. 2.21)

Впродовж року вона зменшилась на 1,88%. Ця зміна була зумовлена наступними факторами

1) за рахунок зменшення коефіцієнта оборотності активів на 0,44% рентабельність власного капіталу зменшилась на 1,083%.

2) за рахунок збільшення рівня рентабельності обороту на 0,3% рентабельність власного капіталу збільшилась на 0,856%

3) за рахунок зменшення коефіцієнта фінансового левериджу на 0,29% рентабельність власного капіталу зменшилась на 1,058%.

Таблиця 2.22

**Аналіз ефективності управління активами ТОВ «САНТЕКСОФТ-
УКРАЇНА» за 2016-2017 роки**

Показники	2016	2017	Абсолютне відхилення
1. Рентабельність активів, %	3,79	3,65	-0,14
2. Рентабельність необоротних активів, %	17,17	22,02	4,85
3. Рентабельність оборотних активів, %	4,86	4,38	-0,48
4. Період обороту активів, днів	154,97	190,84	35,86
5. Період обороту оборотних активів, днів	120,78	159,04	38,26
6. Продуктивність активів, тис.грн.	0,04	0,04	0,00
7. Продуктивність необоротних активів, тис.грн.	0,17	0,22	0,05
8. Коефіцієнт виробничої місткості необоротних активів, тис.грн.	5,82	4,56	-1,26

Впродовж року відбулось зростання рентабельності необоротних активів на 4,85%. Варто помітити, що деякі показники рентабельності зменшились. Це потребує від підприємства відповідних заходів пошуку ресурсів зменшення постійних витрат і оптимізації рівня змінних витрат.

Отже, по результатам оцінки основних показників фінансово-господарської діяльності можна зробити висноки, що підприємство не збиткове і має тенденцію до зростання доходів. Негативним фактором в структурі активів є те, що вона не стабільною і має коливання. Аналіз ефективності використання активів показав, що картина загалом задовільна, але потребує деяких змін.

РОЗДІЛ 3

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ПЛАНУВАННЯ АКТИВІВ НА ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА»

3.1. Обґрунтування потреби в фінансуванні активів на підприємстві на плановий період

Роль активів в економічному розвитку підприємства і забезпеченні задоволення інтересів держави, власників і персоналу визначає їх як головний об'єкт фінансового управління підприємством, а забезпечення ефективного їх використання відноситься до числа найбільш відповідальних задач фінансового менеджменту. Кожне підприємство прагне ефективно управляти активами та їх структурою, тобто досягнути такого співвідношення оборотних та необоротних активів, яке б здійснювало максимальний позитивний вплив на досягнення його стратегічних цілей. [43]

Щоб визначити необхідну структуру активів для підприємства, необхідно було провести аналіз всіх активів підприємства та визначити загальну потребу в них, виявити тенденції динаміки обсягу та складу активів, ефективність використання активів. Аналіз показав, що підприємство використовує близько 20% необоротних активів і 80% оборотних. Тому при плануванні необхідно розробити таке співвідношення необоротних і оборотних активів в загальній структурі активів, яке б забезпечило прийнятний рівень фінансової стійкості.

Для початку варто розробити план доходів та витрат на прогнозний період. Метою його розробки є визначення суми чистого прибутку підприємства, який залишається в розпорядженні підприємства наприкінці планового періоду, а також узагальнення та координація в часі обсягів доходів та витрат підприємства. [43]

Відправною точкою для розробки плану доходів та витрат є знаходження планового розміру чистої виручки. Цей показник можна розрахувати різними методами. Одним із найпростіших є метод екстраполяції. Екстраполяція

полягає у вивченні сформованих у минулому і сьогоднішні стійких тенденцій економічного розвитку і перенесення їх на майбутнє. Отже, плановий розмір чистої виручки можна знайти через середньорічний темп росту:

$$\overline{Tr} = \sqrt[n-1]{\frac{ЧВР_n}{ЧВР_1}} \quad (3.1)$$

де, \overline{Tr} – середньорічний темп росту;

$ЧВР_1$ – чиста виручка від реалізації першого року;

$ЧВР_n$ – чиста виручка від реалізації останнього звітнього року.

Таблиця 3.1

Планування чистої виручки від реалізації ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» методом екстраполяції на 2018 рік

Показники	Значення
Чиста виручка від реалізації 2015 року	21158,8
Чиста виручка від реалізації 2017 року	28755,2
Середньорічний темп росту	1,166
Планова чиста виручка від реалізації	33528,6

Ще одним методом знаходження планової чистої виручки може бути експоненціальне згладжування. Експоненціальне згладжування – це дуже популярний метод прогнозування багатьох часових рядів. При розрахунку прогнозу методом експоненціального згладжування (exponential smoothing) враховується відхилення попереднього прогнозу від реального показника, а сам розрахунок проводиться за такою формулою:

$$E_t = \alpha \times y_t + (1 - \alpha) \times E_{t-1} \quad (3.2)$$

де α - коефіцієнт згладжування, який знаходиться у межах від 0 до 1;

y_t – фактичне значення показника, що прогнозується;

E_{t-1} – експоненціальне середнє значення за попередній період.

Прогнозом на наступний період є останнє експоненціальне середнє значення.

Важливо відзначити, що в методі експоненціального згладжування важливу роль відіграє суб'єктивний вибір коефіцієнта згладжування.

По-перше, якщо обирається значення близьке до 1, то будуть більш важливими при прогнозуванні останні дані часового ряду, при виборі близьким до 0, більш впливовими будуть минулі значення. Коефіцієнт згладжування може бути обраний методом проб і помилок, заснованому на послідовному наближенні прогнозу до реальних значень. Саме тому, для прогнозування чистої виручки був обраний коефіцієнт згладжування 0,85. Тепер можна розрахувати прогноз на плановий період (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Планування чистої виручки від реалізації ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» методом експоненціального згладжування

Рік	Обсяг реалізації	Експоненціальне середнє	Прогноз на 2018
2015	21158,8	21158,8	
2016	30854,2	29399,9	21158,8
2017	28755,2	29070,1	29399,9
2018			29070,1

Чисту виручку також можна спланувати за допомогою коефіцієнта пропорційності зростання (коефіцієнта еластичності). Коефіцієнт еластичності показує ступінь кількісного зміни одного показника при зміні іншого на 1%. Таким показником може виступити темп росту ВВП, тоді плановий розмір чистої виручки можна розрахувати за формулою:

$$\text{ЧВР}_{\text{пл}} = \text{ЧВР}_{\text{зв}} \times (1 + (\text{Тр}_{\text{ВВП}}^{2018} - 1) \times \frac{\overline{\text{Тр}}_{\text{ЧВР}} - 1}{\text{Тр}_{\text{ВВП}}^{2017} - 1}) \quad (3.3)$$

де, $\text{ЧВР}_{\text{пл}}$ – планова чиста виручка від реалізації;

$\text{ЧВР}_{\text{зв}}$ – чиста виручка від реалізації останнього звітного року;

$\overline{\text{Тр}}_{\text{ЧВР}}$ – середньорічний темп росту чистої виручки від реалізації;

$T_{\text{ВВП}}^{2017}$ – темп росту ВВП у 2017 році;

$T_{\text{ВВП}}^{2018}$ – плановий темп росту ВВП у 2018 році.

За даними Державної служби статистики України реальний валовий внутрішній продукт (ВВП) у 2017 р. порівняно з 2016 р. збільшився на 2,5%. У законі про державний бюджет України на 2018 рік зростання реального ВВП закладається на рівні 3% [41]. Отже, виходячи з цих даних можна знайти плановий обсяг чистої виручки від реалізації (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Планування чистої виручки від реалізації ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за коефіцієнтом пропорційності зростання на 2018 рік

Показники	Значення
Чиста виручка від реалізації 2017 року	28755,2
Темп росту чистої виручки від реалізації	1,166
Темп росту ВВП у 2017 році	1,025
Плановий темп росту ВВП у 2018 році	0,030
Планова чиста виручка від реалізації	34483,2

Отже, в результаті проведених розрахунків, знайдено різні планові значення чистої виручки (табл. 3.4). Проте метод експоненціального згладжування є досить суб'єктивним, значення показника за методом екстраполяції та за коефіцієнтом пропорційності зростання є подібними, проте за оцінками експертів підприємства метод екстраполяції найбільш точно відображає прогнозне значення чистої виручки від реалізації.

Таблиця 3.4

Порівняння планової суми чистої виручки ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» розрахованої різними методами на 2018 рік

Метод	Чиста виручка, тис. грн.
Метод екстраполяції	33528,6
Метод експоненціального згладжування	29070,1
За коефіцієнтом пропорційності зростання	34483,2

Відповідно, для розрахунку плану доходів та витрат використано плановий обсяг чистої виручки від реалізації продукції, розрахований методом екстраполяції. Собівартість розраховується через рівень собівартості до чистої виручки від реалізації продукції. Інші операційні доходи, інші операційні витрати плануємо через середньорічний темп росту. В результаті знайдемо фінансовий результат від операційної діяльності. Інші витрати знаходимо через середньорічний темп росту. І в результаті знайдемо чистий фінансовий результат (ставка податку на прибуток 18%) (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Планування звіту про фінансові результати ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» на 2018 рік

Показники	Плановий рік, тис. грн.	Метод розрахунку
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	33528,6	$\overline{Tr} = 1,166$
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	24887,5	$R_{соб} = \frac{Cб_{зв}}{ЧВР_{зв}} = 0,742$
Валовий: прибуток (збиток)	8641,1	$ВП = ЧВР - Cб$
Інші операційні доходи	2815,4	$\overline{Tr}_{IOD} = 1,830$
Інші операційні витрати	10448,9	$\overline{Tr}_{IOB} = 1,272$
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток)	1007,6	$\Phi P_{оп} = ВП + IOD - AB - IOB$
Інші доходи	1,8	$\overline{Tr}_{ID} = 0,297$
Інші витрати	50,3	$\overline{Tr}_{IB} = 0,63$
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	959,1	$\Phi P_{до оп} = \Phi P_{оп} + ID - FB - IB$
Витрати (дохід) з податку на прибуток	172,6	$ПП = \Phi P_{до оп} \times \frac{C_{тПП}}{100}$
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	786,5	$ЧП = \Phi P_{до оп} - ПП$

Отже, в результаті проведених розрахунків в 2018 році плануємо отримати 786,5 тис. грн. чистого прибутку. Проте, у зв'язку з мінливістю зовнішнього середовища варто розробити оптимістичний і песимістичний варіанти плану.

Таблиця 3.6

**Оптимістичний варіант планування звіту про фінансові результати
ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» в плановому періоді**

Показники	Плановий рік, тис. грн.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	37587,2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	24887,5
Валовий: прибуток (збиток)	12699,7
Інші операційні доходи	3395,2
Інші операційні витрати	8836,7
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток)	1558,2
Інші доходи	1,8
Інші витрати	50,3
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	1509,7
Витрати (дохід) з податку на прибуток	397,7
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	912

На основі опитування експертів підприємства за оптимістичного варіанту розвитку подій чиста виручка від реалізації продукції має зрости на 30% при незмінному рівні собівартості. При цьому підприємство за рахунок модернізації може зменшити темп росту операційних витрат до 25% та збільшити темп росту операційних доходів до 30%. Інці показники залишаються незмінними. В результаті отримаємо плановий обсяг чистого прибутку у розмірі 912 тис. грн. (табл. 3.6).

Таблиця 3.7

**Песимістичний варіант планування звіту про фінансові результати
ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» в плановому періоді**

Показники	Плановий рік, тис. грн.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	28499,3
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	24887,5
Валовий: прибуток (збиток)	3611,8
Інші операційні доходи	2861,1
Інші операційні витрати	5678,3
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток)	794,6
Інші доходи	1,8
Інші витрати	50,3
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	742,5
Витрати (дохід) з податку на прибуток	133,6
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	629,2

Песимістичний сценарій передбачає зменшення темп росту чистої виручки до 20%. На такому ж рівні прогнозується зростання інших операційних доходів, а темп росту операційних витрат становитиме 35%. Проте навіть за таких умов підприємство отримає позитивний чистий фінансовий результат у розмірі 629,2 тис. грн. (табл. 3.7).

Отже, для подальших планових розрахунків будуть використовуватись наступні значення показників (оптимальний план):

- Чиста виручка від реалізації продукції – 33528,6 тис. грн.
- Собівартість – 24887,5 тис. грн.
- Чистий прибуток – 786,5 тис. грн.

Тепер можна визначити плановий розмір капіталу підприємства.

Для початку варто визначити яка частина чистого прибутку буде капіталізована в наступному році. У зв'язку з цим виникає 3 варіанти структури капіталу у відповідності до обраного варіанту капіталізації. (табл. 3.8).

Після визначення розміру власного капіталу для кожного варіанту фінансування визначаємо розмір планового позикового капіталу. Довгострокові зобов'язання і забезпечення залишаємо незмінними. Розмір планової поточної кредиторської заборгованості визначаємо через її період обороту відносно чистої виручки від реалізації. Інші поточні зобов'язання також знаходимо через період обороту. Обсяг залучених банківських кредитів визначаємо виходячи з того скільки коштів нам не вистачає для фінансування всіх активів.

В результаті ми отримаємо плановий обсяг капіталу, який дорівнює плановому обсягу активів (табл. 3.8).

Таблиця 3.8

Визначення оптимального варіанту фінансування активів підприємства ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» в плановому періоді

Показники	Варіанти фінансування		
	1	2	3
Власний капітал на початок планового періоду, тис. грн.	14669,7	14669,7	14669,7
Чистий прибуток плановий, тис. грн.	786,5	786,5	786,5
Коефіцієнт капіталізації чистого прибутку, %	100	70	50
Чистий прибуток капіталізований, тис. грн.	786,5	550,6	393,3
Власний капітал на кінець планового періоду, тис. грн.	15456,2	15220,3	15063,0
Поточна кредиторська заборгованість, тис. грн.			
за товари, роботи, послуги	1562,0	1562,0	1562,0
за розрахунками з бюджетом	270,0	270,0	270,0
за розрахунками зі страхування	6,2	6,2	6,2
Інші поточні зобов'язання	2143,1	2379,1	2536,4
Всього позиковий капітал, тис. грн.	3981,3	4217,3	4374,6
Капітал плановий, тис. грн.	19437,5	19437,5	19437,5

Проте, який варіант фінансування краще обрати визначаємо виходячи із середньозваженої вартості капіталу (WACC).

Середньозважена вартість капіталу показує середню дохідність, якої очікують (вимагають) капіталодавці (власники та кредитори), вкладаючи кошти в підприємство. Вона залежить від структури капіталу, а також ціни залучення капіталу від власників і кредиторів.

Довгостроковий позиковий капіталу відсутній, тому його вартість не визначаємо. Оскільки кредиторська заборгованість є безоплатним джерелом фінансування, то варто знаходити середньозважену вартість саме інвестованого капіталу. Відповідно інвестований капітал буде сумою власного капіталу, довгострокових забезпечень та короткострокових кредитів банку. (табл.3.9).

Таблиця 3.9

**Визначення оптимального варіанту фінансування активів підприємства
ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» в плановому періоді за критерієм
мінімізації середньозваженої вартості капіталу**

Показники	Варіанти фінансування		
	1	2	3
Власний капітал, тис. грн.	15456,2	15220,3	15063,0
Довгострокові зобов'язання і забезпечення, тис. грн.	-	-	-
Короткострокові кредити банків, тис. грн.	-	-	-
Інвестований капітал, тис. грн.	3981,3	4217,3	4374,6
Чистий прибуток, грн.	786,5	786,5	786,5
Вартість власного капіталу, %	12,62	12,62	12,62
Частка власного капіталу, %	100,00	100,00	100,00
Середньозважена вартість капіталу, %	4,35	4,57	4,68

За критерієм мінімізації середньозваженої вартості капіталу варто обрати третій варіант фінансування.

Таблиця 3.10

**Визначення оптимального варіанту фінансування активів ТОВ
«САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» в плановому періоді за критерієм
максимізації фінансової рентабельності**

Показники	Варіанти фінансування		
	1	2	3
Чистий прибуток, тис. грн.	786,5	786,5	786,5
Власний капітал, тис. грн.	15456,2	15220,3	15063,0
Рентабельність власного капіталу, %	5,089	5,167	5,221

Також, критерієм знаходження оптимальної структури капіталу може виступати фінансова рентабельність (табл. 3.10). Відповідно, в цьому випадку також третій варіант фінансування є найкращим.

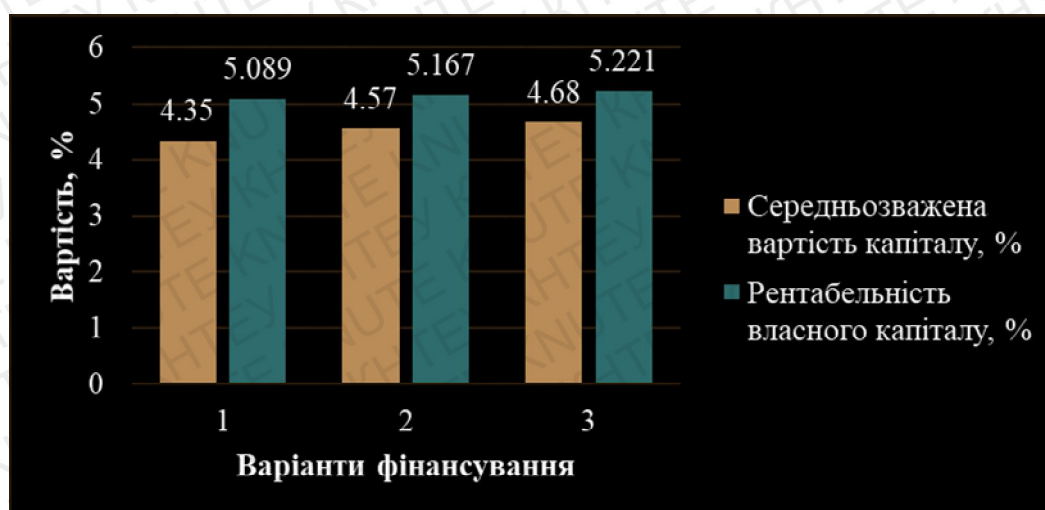

Рис. 3.1. Порівняння вартості капіталу і фінансової рентабельності кожного варіанту фінансування

Взаємозв'язок рентабельності і вартості капіталу відображає ефект фінансового левериджу. Саме підвищення рентабельності власних коштів за рахунок залучення позикових називають ефектом фінансового левериджу, тобто фінансовий леверидж характеризує ефективність використання позикових коштів, що впливає на рівень рентабельності власного капіталу.

Сутність фінансового важеля (левериджу) полягає у потенційній можливості підприємства впливати на темп зміни чистого прибутку шляхом зміни обсягів та структури власного і позикового капіталу.

Таблиця 3.11

Визначення ефекту фінансового левериджу ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» за кожним варіантом фінансування

Показники	Варіанти фінансування		
	1	2	3
Власний капітал, тис. грн.	15456,2	15220,3	15063,0
Рентабельність власного капіталу, %	5,089	5,167	5,221
Податковий коректор	1-0,18	1-0,18	1-0,18
Ефект фінансового левериджу	7,396	8,894	10,136

Необхідно здійснювати постійний моніторинг коефіцієнта фінансового левериджу, оскільки надмірне збільшення кредитного фінансування може призвести до значних боргів та ризику банкрутства. Тому, ще одним фактором при визначенні оптимальної структури капіталу виступає рівень фінансового ризику (табл. 3.12).

Таблиця 3.12

Визначення оптимального варіанту фінансування активів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» в плановому періоді за критерієм мінімізації рівня фінансового ризику

Показники	Варіанти фінансування		
	1	2	3
Необоротні активи, тис. грн.	3752,7	3752,7	3752,7
Довгостроковий капітал, тис. грн.	9164,1	8875,1	8680,0
Співвідношення довгострокового капіталу та необоротних активів	2,442	2,365	2,313

Метод оптимізації структури капіталу за критерієм мінімізації фінансових ризиків пов'язаний із процесом диференційованого вибору джерел фінансування різних складових частин активів підприємства: оборотних і необоротних. Всі запропоновані варіанти фінансування мають консервативний тип політики фінансування активів, хоча найменші ризики має перший варіант. Це означає, що частка змінної частини оборотних активів, постійна частина оборотних активів та необоротні активи формуються за рахунок власного капіталу і довгострокових зобов'язань.

В основі кожного з методів лежить лише один показник. Так, метод оптимізації структури капіталу за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності дає можливість знайти лише оптимальну величину ефекту фінансового левериджу, проте це може позначитись на платоспроможності та фінансовій стійкості підприємства. Також до погіршення платоспроможності може призвести і вибір оптимальної структури капіталу за критерієм мінімізації середньозваженої вартості. Оскільки, як правило, вартість позикового капіталу є нижчою, тому політика фінансування може бути направлена на використання позикових коштів.

Фінансування ж виключно за рахунок власних чи позикових коштів також не є оптимальним варіантом. Потрібно комплексно підходити до вибору структури капіталу та знаходити оптимальне співвідношення між вартістю, ризиком і дохідністю.[44]

Отже, оцінивши всі критерії вибору оптимальної структури капіталу, підприємству варто обрати третій варіант фінансування активів, оскільки він забезпечує зростання фінансової рентабельності при мінімальній вартості залученого капіталу. При цьому, хоча, із усіх варіантів обраний показав найменше значення коефіцієнту співвідношення довгострокового капіталу та необоротних активів, проте показник є досить високим аби забезпечити достатній рівень фінансової стійкості підприємства.

3.2. Планування цільової структури активів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА»

Головним завданням формування цільової структури активів підприємства є використання залученого капіталу з метою досягнення максимального прибутку. Оптимізація структури активів проводиться за багатьма критеріями з метою забезпечення фінансової рівноваги підприємства за умови високої рентабельності активів підприємства.

За нестабільності зовнішнього середовища, невизначених умов господарювання ефективність роботи підприємства багато в чому залежить від стану внутрішньофірмового планування. Чим вищий рівень невизначеності, що є наслідком нестабільності в суспільстві, тим більшого значення набуває планування. [45]

Вважається, що фірма, яка не вміє або не вважає за потрібне планувати свою діяльність, сама стає об'єктом планування, тобто засобом для досягнення чужих цілей.

Тому головною метою кожного підприємства є планування своєї діяльності таким чином, щоб забезпечити її ефективність, досягнення поставлених цілей та високих результатів, бо саме планування дозволяє визначити сильні та слабкі сторони підприємства, його можливості та загрози з метою досягнення конкурентних переваг.[46]

Після визначення розміру необоротних активів для кожного варіанту фінансування визначаємо розмір планових оборотних активів.

Розмір планових нематеріальних активів визначаємо через віднімання первісна вартості і накопиченої амортизація, первісна вартість основних засобів визначається плановим показником, знос основних засобів через рівень зносу. Запаси, дебіторська заборгованість, інша поточна дебіторська заборгованість визначається з врахуванням періоду обороту кожного показника.

Гроші та їх еквіваленти визначаються на основі планової чистої виручки від реалізації, інше оборотні активи залишаються незмінними.[47]

В результаті ми отримуємо плановий обсяг активів, який дорівнює плановому обсягу капіталу (табл. 3.8).

Таблиця 3.13

**Планування активів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» методом
прямого розрахунку на 2018 рік**

Показники	Сума, тис. грн.	Метод розрахунку
Нематеріальні активи:	0	Первісна вартість – накопичена амортизація
первісна вартість	0	Плануються вкладення у розмірі 1200 тис. грн.
накопичена амортизація	0	$N_{сер}^{Ам} = \frac{Ам^{2017} - Ам^{2016}}{ПВ_{НА}} = 0,286$ $Ам^{НА} = N_{сер}^{Ам} \times (НА_{первісна\ вартість}^{2017} + НА_{планові\ надходження})$
Основні засоби:	3752,7	Первісна вартість – знос
первісна вартість	9069,7	Плануються вкладення у розмірі 750 тис. грн.
Знос	6217,0	$Рзносy = \frac{Знос^{2017}}{ПВ_{оз}^{2017}} = 0,462$ $Ам^{оз} = Рзносy \times (ПВ_{оз}^{2017} + оз_{планові\ надходження})$
Усього необоротних активів	3752,7	
Запаси	4143,0	$Сб^{планова} \times \text{Період обороту}^3 / 365$
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	3392,6	$ЧВР^{планова} \times \text{Період обороту}^{пдзт} / 365$
Дебіторська заборгованість за розрахунками:		
за виданими авансами	0	$ЧВР^{планова} \times \text{Період обороту}^{пдз} / 365$
з бюджетом	10,2	
з нарахованих доходів	0	
Інша поточна дебіторська заборгованість	6035,2	$ЧВР^{планова} \times \text{Період обороту}^{пдз} / 365$
Гроші та їх еквіваленти	983,3	$ЧВР^{планова} \times \frac{\text{Грошові кошти}_{сер}}{ЧВР^{2017}}$

Інші оборотні активи	1120,5	Залишаємо незмінними
Усього оборотних активів	15684,8	
Баланс	19437,5	

В результаті розрахунків в плановому 2018 році активи підприємства становитимуть 19437,5 тис. грн. Планова структура активів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» методом прямого розрахунку на 2018 рік представлена в табл.3.14 і рис. 3.2.

Таблиця 3.14

**Планова структура активів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА»
методом прямого розрахунку на 2018 рік**

Показники	2018	
	%	тис. Грн
Необоротні активи	19,31	3752,7
Оборотні активи	80,69	15684,8
Всього активи	100,00	19437,5

В таблиці 3.14 як і на рис. 3.2 ми бачимо, що на плановий 2018 рік за методом прямого розрахунку, необоротні активи складатимуть 19%, а оборотні активи 81%.

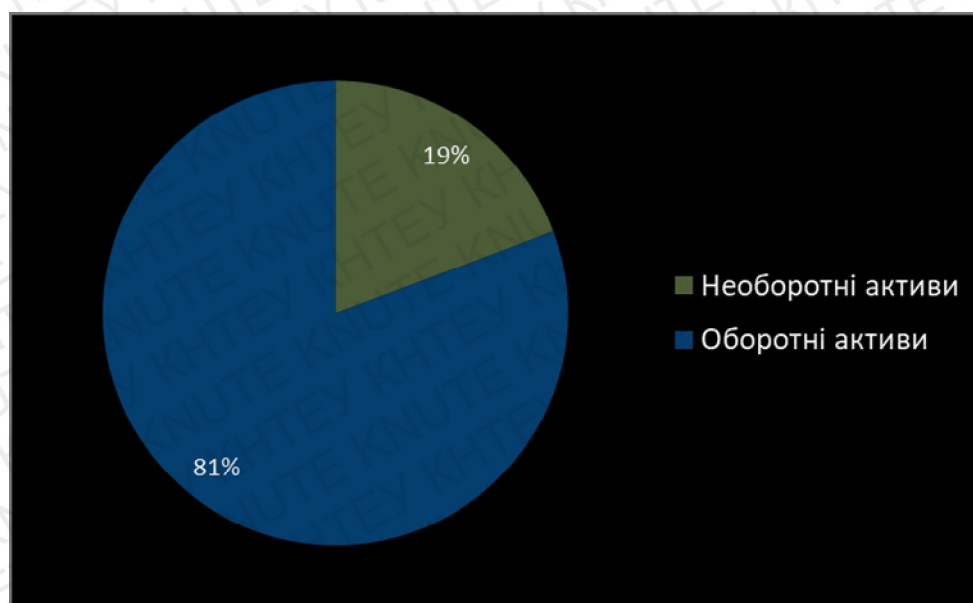

Рис. 3.2. Планова структура активів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА»
методом прямого розрахунку на 2018 рік

Планові активи також можна розрахувати методом відсотка продажів (від чистої виручки від реалізації продукції). Алгоритм розрахунку такий:

$$\text{Показник}_{\text{пл}} = \text{ЧВР}_{\text{пл}} \times \frac{\text{Показник}_{\text{зв}}}{\text{ЧВР}_{\text{зв}}} \quad (3.4)$$

Таблиця 3.15

Планування активів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» методом відсотка від продажів на 2018 рік

Показники	Сума, тис. грн.
Нематеріальні активи	0
Основні засоби	3956,4
Усього необоротних активів	3956,4
Запаси	4201,0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	4507,8
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	
за виданими авансами	0
з бюджетом	11,0
з нарахованих доходів	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	6339,3
Гроші та їх еквіваленти	873,2
Інші оборотні активи	934,7
Усього оборотних активів	16867,0
Баланс	20823,1

В результаті сума активів за цим методом в плановому році становитиме 20823,1 тис. грн. (табл.3.15). Планова структура активів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» методом відсотка від продажів на 2018 рік представлена в табл.3.16 і рис. 3.3.

Таблиця 3.16

Планова структура активів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» методом відсотка від продажів на 2018 рік

Показники	2018	
	%	тис. Грн

Необоротні активи	19,00	3956,4
Оборотні активи	81,00	16867,0
Всього активи	100,00	20823,1

В таблиці 3.16 як і на рис. 3.3 ми бачимо, що на плановий 2018 рік за методом відсотка від продажів, необоротні активи складатимуть 19%, а оборотні активи 81%.

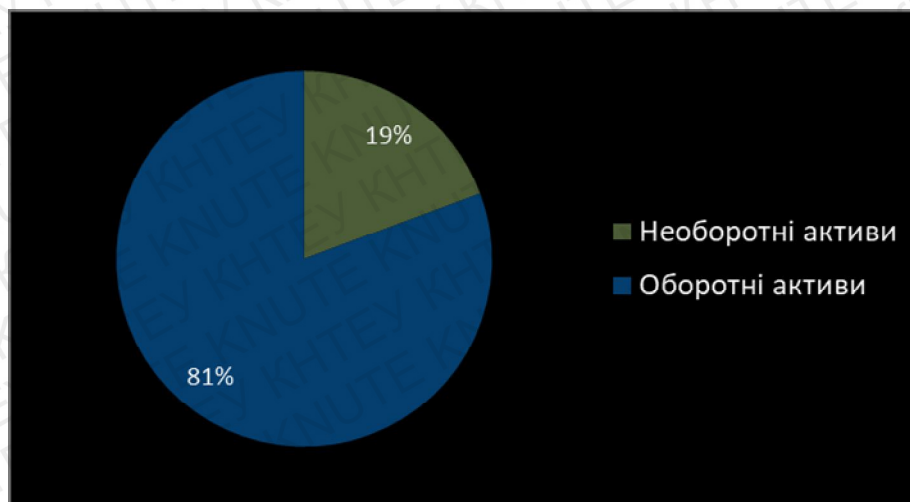

Рис. 3.3. Планова структура активів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» методом відсотка від продажів на 2018 рік

Також активи можна спланувати за допомогою коефіцієнта еластичності. Оцінимо плановий обсяг активів з допомогою коефіцієнта еластичності до ВВП.

Плановий обсяг активів, аналогічно до чистої виручки від реалізації, можна розрахувати за формулою 3.2.

$$A_{\text{пл}} = 18969,8 \times \left(1 + 0,03 \times \frac{1,221-1}{1,025-1}\right) = 20948,2 \text{ тис. грн.}$$

Отже, враховуючи коефіцієнт еластичності, планові активи становитимуть 20948,2 тис. грн.

Таблиця 3.17

Порівняння планової суми активів розрахованої різними методами

Метод	Планова сума активів, тис. грн.
За прямим розрахунком	19437,5

За відсотком від продажів	20823,1
За коефіцієнтом еластичності	20948,2

При оптимізації структури активів цільова задача зводиться до максимізації доходів від оптимізованої структури, яку необхідно розрахувати. В даному випадку базова структура активів підприємства доповнюється інформацією про доходність кожного елемента активу, а також межі коливань цього показника. Інші умови чи обмеження відсутні. Оптимальною буде вважатися така структура активів підприємства, яка забезпечить максимальну величину доходності або віддачі з кожного елемента активу при всіх інших рівних умовах.[49]

Наведені методи відображають різні значення планової суми активів, хоча за відсотком від продажів та за коефіцієнтом еластичності результати майже не відрізняються, для подальших розрахунків варто брати за основу метод прямого розрахунку. Він є більш достовірним, оскільки всі складові активів плануються окремо та враховують свої особливості. Так, при плануванні необоротних активів враховуються тільки капітальні вкладення та ступінь зносу і вони не залежать від розмірів чистої виручки (як за методом відсотка від продажів).

3.3. Прогнозна оцінка ефективності планування структури активів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА»

Обрана структура активів є найкращим варіантом, що забезпечує максимізацію фінансової рентабельності та мінімізацію вартості капіталу, проте необхідно оцінити дану структуру за основними показниками ефективності та порівняти їх зі звітним роком.

Таблиця 3.18

Динаміка структури активів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА»

в плановому році

Показники	2017		2018		Темп росту, %	Відхилення в структурі, %
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%		
Необоротні активи	2107	11,11	3752,7	19,31	43,85	8,20
Оборотні активи	16862,8	88,89	15684,8	80,69	-7,51	-8,32
Всього активи	18969,8	100	19437,5	100	2,41	0

В плановому році передбачається зростання активів підприємства на 2,5% (табл. 3.18). Це зростання відбудеться за рахунок збільшення необоротних активів на 43,85% та зменшення оборотних активів на 7,5% (рис. 3.4). Обрана планова структура активів не суттєво відрізняється від звітної, зокрема, в 2017 році меншу частку становили необоротні активи (11%), в плановому році вони мають значення 19,3%, частка яких збільшилась на 8,2%. Оборотні активи в 2017 році склали 89%, то в 2018 році вони зменшились на 8,3%.

Як саме ці зміни в структурі активів впливають на основні показники діяльності підприємства і варто детальніше дослідити.

Рис. 3.4. Динаміка структури активів ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» в плановому році

На рис. 3.4 зображена структура активів за 2017 і 2018 роки, де що в 2017 році частка необоротних активів була меншою ніж в плановому 2018 році.

Таблиця 3.19

Динаміка показників рентабельності ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» в плановому та звітному роках

Показник	2017	2018	Абсолютне відхилення
Рентабельність необоротних активів	0,264	0,210	-0,054
Рентабельність оборотних активів	0,033	0,051	-0,039
Рентабельність всіх активів	0,029	0,041	-0,029

Показники рентабельності в плановому році зменшуються. Це пов'язано з тим, що сума чистого прибутку зменшилась в порівнянні зі звітним роком, при цьому рентабельність залишається на досить високому рівні (табл. 3.19).

Таблиця 3.20

Динаміка показників оборотності ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» в плановому та звітному роках

Показник	2017	2018	Абсолютне відхилення
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,705	1,975	0,270
Коефіцієнт оборотності всіх активів	1,516	1,836	0,320

В плановому 2018 році зростає оборотність всіх активів і також оборотність оборотних активів.

Таблиця 3.21

Динаміка показників ділової активності ТОВ «САНТЕКСОФТ-УКРАЇНА» в плановому періоді

Показники	2017	2018	Відхилення за період
Коефіцієнт оборотності активів	1,89	2,32	0,43
Період обороту активів, днів	190,84	155,17	-35,66
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,26	2,71	0,45
Період обороту оборотних активів, днів	159,04	132,84	-26,20
Коефіцієнт оборотності виробничих запасів	7,38	7,38	0,00

Період обороту виробничих запасів, днів	48,79	48,79	0,00
Коефіцієнт оборотності поточної кредиторської заборгованості.	7,81	7,92	-0,96
Період обороту поточної кредиторської заборгованості, днів	46,09	45,45	25,82
Тривалість операційного циклу, днів	48,79	48,79	0,00
Тривалість фінансового циклу, днів	2,69	3,33	0,64

В плановому році динаміка показників ділової активності можна констатувати покращення рівня ділової активності, на що вказує прискорення оборотності ресурсів, що позитивно впливає на рентабельність їх використання. Так, період обороту активів зменшився на 36 днів і становить 156 днів, хоча тривалість операційного циклу залишилась незмінною і становить 49 днів.

Отже, результатом дослідження є формування планової структури і складу активів, яка дозволяє забезпечити максимізацію фінансової рентабельності та мінімізацію фінансових ризиків. Саме комплексний підхід до вибору оптимальної структури активів дозволяє підтримувати стабільний та ефективний розвиток підприємства. Обрана структура і склад активів підтримує наявний рівень рентабельності активів та фінансової стійкості, сприяє прискоренню оборотності.

Таким чином, цільова структура активів 19/81 (рис. 3.2) є оптимальною для даного підприємства. Розмір активів на плановий рік становить 19437,5 тис. грн. (табл. 3.13).

Заходи щодо покращення використання і планування активів підприємства:

- 1) Організація ефективного управління оборотними і необоротними активами. Створення більш сприятливого інвестиційного клімату
- 2) Розробка шляхів поліпшення управління оборотними активами включає:
 1. Аналіз оборотних активів за попередній період.
 2. Оптимізацію складу оборотних активів.

3. Прискорення оборотності оборотних активів.
4. Забезпечення підвищення рентабельності оборотних активів.
5. Забезпечення мінімізації втрат оборотних активів в процесі їх використання.
6. Формування принципів фінансування окремих видів оборотних активів.[50]

Наслідком впровадження ефективної політики управління оборотними активами мають стати:

- забезпечення безперебійної роботи підприємства;
- прискорення обороту оборотних активів;
- максимізація прибутку підприємства при збереженні ліквідності.

Завданнями, вирішення яких сприятиме фінансовому оздоровленню підприємств є:

- розроблення методів управління запасами та грошовими коштами з урахуванням сучасних економічних умов;
- вдосконалення роботи з клієнтами зі стягнення дебіторської заборгованості з урахуванням світового досвіду;
- здійснення обґрунтованих розрахунків щодо доцільності та обсягів знижок за передоплату; ретельне планування можливості використання кредиторської заборгованості як джерела фінансування поточної діяльності.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

На основі поставлених завдань досліджень можна зробити такі висновки:

1) Активи підприємства представляють собою майно в його матеріальній і нематеріальній формах, придбане підприємством за рахунок власних або залучених ресурсів, що перебувають у його розпорядженні та призначені для використання у фінансово-господарській діяльності з метою отримання прибутку. Залежно від строку та специфіки використання у виробничій діяльності підприємства активи поділяють на необоротні (фіксовані) та оборотні (поточні).

Необоротні активи представляють собою сукупність майнових цінностей підприємства, які багаторазово беруть участь у процесі господарської діяльності й переносяться свою вартість на вартість продукції частинами з метою отримання економічної вигоди (прибутку).

Оборотні активи це гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи використання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

2) Більшість авторів виділяють п'ять основних методів планування активів підприємства

1. метод прямого рахунку;
2. метод коефіцієнтів;
3. аналітичний (дослідно-статистичний) метод;
4. метод суми строків оборотності;
5. метод ABC.

Для підприємства є досліджувалось найбільше підходить метод прямого рахунку. Він є більш достовірним, оскільки всі складові активів плануються окремо та враховують свої особливості.

3) Планування структури і складу активів є одним із найбільш важливих і складних завдань, які доводиться вирішувати у процесі фінансового управління підприємством.

Основними завданнями планування структури і складу активів є: формування структури і складу активів, які забезпечили б розвиток підприємства; створення умов, за яких підприємство отримує максимальний прибуток. Основними критеріями формування структури і складу активів підприємства є: політика фінансування активів, вартість підприємства, вартість капіталу, ризику, рентабельність.

4) Була проведена оцінка основних показників фінансово-господарської діяльності підприємства. Вони показали, що на підприємстві спостерігається зростання обсягу прибутку за рахунок збільшення доходів, що безумовно є позитивною тенденцією. При порівнянні динаміки основних показників фінансової звітності, то бачимо що всі показники збільшуються пропорційно, це гарна тенденція.

При порівнянні динаміки активів з динамікою чистого доходу від реалізації, то чиста виручка також має тенденцію до зростання. При цьому динаміка зростання активів не є рівномірною, як і динаміка чистого доходу від реалізації продукції.

У підприємства задовільний рівень фінансової стійкості. Коефіцієнт фінансової автономії показує, що підприємство має не високу залежність від позикових джерел фінансування. Рівень ризику не виконання своїх боргових зобов'язань в нормах допустимого. Коефіцієнт маневреності власного капіталу вказує на те що підприємство має гнучкість у використанні власних коштів і змозі вчасно погашати поточні зобов'язання.

Стійкий фінансовий стан підприємства в ринкових умовах значною мірою обумовлюється його діловою активністю. Основні показники фінансової

діяльності підприємства за 2015-2017 роки не є пропорційними, адже залежать від різних факторів.

5) Відповідно до динаміки активів, обсяг капіталу за досліджуваний період також збільшився. Це збільшення відбулось за рахунок зростання зареєстрованого капіталу і поточної кредиторської заборгованості. При цьому найбільшу частку становить зареєстрований капітал – 77%, що показує, що в основному активи фінансуються за рахунок власного капіталу.

Підприємство характеризується допустимим рівнем платоспроможності, на що вказують основні коефіцієнти. Коефіцієнт абсолютної ліквідності нижче норми, що свідчить про дефіцит найбільш ліквідних коштів для покриття власних поточних зобов'язань. Однак коефіцієнт проміжної ліквідності в рамках допустимої норми, що свідчить про наявність можливостей у підприємства погашення необхідної частини поточних зобов'язань за рахунок оборотних активів. Оборотних активів достатньо для погашення короткострокових зобов'язань, про що свідчить коефіцієнт загального покриття.

б) Проаналізувавши динаміку показників ділової активності за 2015-2017 роки можна констатувати погіршення рівня ділової активності, на що вказує уповільнення оборотності ресурсів, що негативно впливає на рентабельність їх використання. Так, період обороту активів зріс на 36 днів і становить 191 день, хоча тривалість операційного циклу зменшилась на 20 днів і становить 49 днів. Підприємство потребує узгодження кредитної політики та політики залучення кредиторської заборгованості.

Підприємство має позитивні показники рентабельності. Хоча рентабельність активів зменшилась, проте залишається зі знаком плюс. Це означає, що 100 грн. інвестованих в активи приносять 3,65 грн. прибутку. Збільшилась рентабельність обороту, що вказує на ефективне управління витратами підприємства. Також зменшились показники рентабельності оборотних активів, власного капіталу, але не суттєво. Впродовж року відбулось зростання рентабельності необоротних активів на 4,85%. Варто помітити, що

деякі показники рентабельності зменшились. Це потребує від підприємства відповідних заходів пошуку ресурсів зменшення постійних витрат і оптимізації рівня змінних витрат.

7) Було проведено обґрунтування потреби в активах на підприємстві на плановий період, планування цільової структури активів підприємства і прогнозна оцінка ефективності планування структури активів підприємства.

Для знаходження оптимальної планової структури активів було розроблено план доходів та витрат та обсяг капіталу підприємства, які необхідно профінансувати.

Планування чистої виручки від реалізації було здійснено методом екстраполяції, методом експоненціального згладжування, за коефіцієнтом пропорційності зростання в результаті проведених розрахунків, за оцінками експертів підприємства метод екстраполяції найбільш точно відображає прогнозне значення чистої виручки від реалізації.

Формування плану доходів і витрат було зроблено за оптимістичним, оптимальним і песимістичним шляхами. В результаті проведених розрахунків в 2018 році плануємо отримати 786,5 тис. грн. чистого прибутку (оптимальний шлях).

Для знаходження оптимальної планової структури капіталу було розроблено 3 варіанти структури капіталу у відповідності до різних варіантів капіталізації чистого прибутку. Оцінивши всі критерії вибору оптимальної структури капіталу, був обраний третій варіант фінансування активів (коефіцієнт капіталізації чистого прибутку 30%).

8) Для знаходження оптимальної планової структури і складу активів, було застосовано метод прямого розрахунку активів, метод відсотка від продажів та за допомогою коефіцієнта еластичності.

Наведені методи відображають різні значення планової суми активів, хоча за відсотком від продажів та за коефіцієнтом еластичності результати майже не відрізняються, для подальших розрахунків варто брати за основу метод прямого розрахунку. Він є більш достовірним, оскільки всі складові

активів плануються окремо та враховують свої особливості. Так, при плануванні необоротних активів враховуються тільки капітальні вкладення та ступінь зносу і вони не залежать від розмірів чистої виручки (як за методом відсотка від продажів).

9) Було формування планової структури і складу активів, яка дозволяє забезпечити максимізацію фінансової рентабельності та мінімізацію фінансових ризиків. Саме комплексний підхід до вибору оптимальної структури активів дозволяє підтримувати стабільний та ефективний розвиток підприємства. Обрана структура і склад активів підтримує наявний рівень рентабельності активів та фінансової стійкості, сприяє прискоренню оборотності.

Таким чином, цільова структура активів (19% необоротні активи і 81% оборотні активи) є оптимальною для даного підприємства. Розмір активів на плановий рік становить 19437,5 тис. грн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Батенко Л.П. Планування діяльності підприємства / Л.П. Батенко, М.А. Белов, Н.М. Євдокимова. – К.: КНЕУ, 2013. – 384 с.
2. Момот Т.В. Формування та реалізація стратегії управління фінансами підприємства // Фінанси України. - 2013. - № 3. – 25-33с.
3. Говорушко Т. А., Тоцький В. І. Організаційний розвиток підприємства: Навч. посіб. - 2014. - 311 с.
4. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
5. Маргасова В. Ефективне формування та використання оборотних коштів // Сіверянський літопис. - 2011. - 214-215 с .
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
7. Федонін О. С., Репіна І. М., Олексюк О. І. Потенціал підприємства: формування і оцінка: Навч. посіб. - К.: КНЕУ, 2013. - 316 с.
8. Базецька Г. І. Фінансовий менеджмент: конспект лекцій / Г. І. Базецька; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 254 с.
9. Андрєєва В. М. Управління фінансовими інвестиціями підприємства : опорний конспект лекцій з дисципліни „Інвестиційний менеджмент” / В. М. Андрєєва, М. К. Гнатенко. – Харків : ХНАМГ, 2014. – 64 с.
10. Швайка Л.А. Планування діяльності підприємства: Навч. посіб. – Л.: Магнолія Плюс, 2014. - 268 с.
11. Біла О.Г. Фінансове планування і фінансова стабільність підприємств / О.Г. Біла / Фінанси України. – 2007. – № 4. – С.112-119.

12. Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства: Навч. посіб. - К.: Каравела, 2013. - 432 с.
13. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. С.Ф. Покропивного. – 2-ге вид., перероб. та доп. – 2011. – 528 с.
14. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. С. Ф. Покропивного. - Вид. 2-ге, перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2010. - 528 с.
15. Бланк И. А. Финансовый менеджмент / И. А. Бланк — 2-е изд., перераб. и доп. — К.: Эльга, Ника-Центр, 2007. — 521 с.
16. Васильців Т. Г. Економіка малого підприємства: навчальний посібник / Т. Г. Васильців, О. І. Іляш, Н. Г. Міценко ; за ред. Т. Г. Васильціва. — К. : Знання, 2013. — 446 с.
17. Бланк И. А. Управление прибылью / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, Эльга, 1998. – 544 с.
18. .Бланк И. А. Финансовый менеджмент : учебный курс / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, 1999. – 528 с.
19. Мних Є.В. Економічний аналіз: Підручник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2013. – 412 с. 15.
20. Попович П.Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання. Підручник. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2014. – 630 с.
21. Кірейцев, Г. Г. Фінансовий менеджмент : Навч. посібник / Г. Г. Кірейцев, Н. Г. Виговська, О. М. Петрук. – Житомир : ЖІТІ, 2001. – 432 с.
22. Крамаренко Г. О., Чорна О. Є. Фінансовий менеджмент. 2-ге вид.: Підручник. - Київ: Центр учбової літератури, 2009.-520 с.
23. Мартиненко В.П. Фінансовий менеджмент : підручник / [В.П. Мартиненко, Н.І. Климаш, К.В. Багацька, І.В. Дем'яненко, та ін.] за заг. ред. Т.А. Говорушко. - Львів "Магнолія 2006", 2014. - 344с.
24. Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства. Навч.посібник. – К.: «Каравела», 2003. – 403 с.

25. Поддєрьогін А.М. та ін. Фінанси підприємств Підручник / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін.; Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – 7-ме вид., без змін. – К.: КНЕУ, 2008. – 552 с.
26. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: Навч. посіб. – 2012. -27с.
27. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: Монографія.- 2011-74с.
28. Подольська, В. О. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / В. О. Подольська, О.В. Яріш. – К. : Центр навч. л-ри, 2007. – 488 с.
29. Руденко О.Ю. Фінансовий менеджмент Конспект лекцій для студентів Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського Донецьк – 2010 – 277 с.
30. Білик М. Д. Фінансове планування на підприємстві в сучасних умовах - Фінанси України: журнал, 2010 р. № 4, 73 -76с.
31. Шеремет А.Д., Ненашев Е.В. Методика фінансового аналізу. – 2010 – 83с.
32. Василенко Л. І., Василенко А. В. Фінанси: Навч. посібник / Київський національний торговельно-економічний ун-т — К., 2014. — 200с.
33. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. - 3-тє вид., випр. і доп. - К.: Знання, 2007. - 668 с.
34. Швиданенко, Г. О. Управління капіталом підприємства: навчальний посібник / Г. О. Швиданенко, Н. В. Шевчук. – К. : КНЕУ, 2007. – 440 с.
35. Югас Е.Ф., Олексик О.І. Економічна сутність та види капіталу підприємств / Науковий вісник Ужгородського університету: Серія Економіка. – 2014 – Випуск 2 (43) – с. 63-67
36. Поддєрьогін А. М. та ін. Фінанси підприємств: Підручник / Київський національний економічний ун-т / Анатолій Микитович Поддєрьогін (ред.). — 5-те вид., перероб. та доп. — К. : КНЕУ, 2014. — 546с.
37. Строченко Н.І., Коблянська І.І. Планування і контроль на підприємстві: навчальний посібник для студентів економічного напрямку підготовки денної та

заочної форм навчання освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» / Н.І. Строченко, І.І. Коблянська, – Суми: СНАУ, 2015. – 272 с.

38. Славюк Р. А. Фінанси підприємств: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. — 3-вид., перероб. і доп. — К. : Центр навчальної літератури, 2014. — 460с.

39. Холт Р. Н. Основы финансового менеджмента / Р. Н. Холт ; [пер. с англ.]. — М. : Дело, 2003. — 548 с.

40. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз. Підручник – К.: Центр учбової літератури, 2008 – 566 с.

41. Бланк И. А. Финансовый менеджмент / И. А. Бланк — 3-е изд., перераб. и доп. — К.: Эльга, Ника-Центр, 2010. — 521 с.

42. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: Підручник / В.М. Шелудько – 2-ге вид. – К.: Знання, 2013. – 375 с.

43. Крамаренко Г. О., Чорна О. Є. Фінансовий менеджмент. 2-ге вид.: Підручник. - Київ: Центр учбової літератури, 2009.-520 с.

44. Економіка України - 2017: більше зростання і менше інфляції – Finance.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/news/-/392088/ekonomika-ukrayiny-2017-bilshe-zrostannya-i-menshe-inflyatsiyi>

45. Подольська, В. О. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / В. О. Подольська, О.В. Яріш. – К. : Центр навч. л-ри, 2007. – 488 с.

46. Василенко А. В. .Фінанси підприємств. Підручник / А.М.. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін. К.:КНЕУ, 2012. –186-222 с.

47. Васильців Т. Г. Економіка малого підприємства: навчальний посібник / Т. Г. Васильців, О. І. Іляш, Н. Г. Міценко ; за ред. Т. Г. Васильціва. — К. : Знання, 2013. — 446 с.

48. Сініцин О. О. Характеристика методів регулювання та оптимізації структури активів підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2927>

49. Гриньова В.М., Коюда В.О. Фінанси підприємства. –2007 – 147- 165с.

50. Крамаренко Г. О., Чорна О. Є. Фінансовий менеджмент. 2-ге вид.: Підручник. - Київ: Центр учбової літератури, 2009.-520 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив

Показники	2015	2016	2017
	тис.грн.	тис.грн.	тис.грн.
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	-	-	25,9
Основні засоби	2888,2	2972,4	2081,1
первісна вартість	8627	10317,4	8319,7
знос	(5738,8)	(7345)	(6238,6)
Довгострокові біологічні активи	-	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	-	-	-
Інші необоротні активи	-	-	-
Усього за розділом I	2888,2	2972,4	2107,0
II. Оборотні активи			
Запаси	6607,3	3122,4	2662,6
у тому числі готова продукція	3039,1	76,7	121,3
Поточні біологічні активи	-	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи і послуги	2841,9	3464,2	3189,5
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджету	66,9	11,8	0,8
у тому числі з податку на прибуток	66,9	11,6	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	2239,2	784,6	7149,7
Гроші та їх еквіваленти	288,4	1136,8	93,8
Поточні фінансові інвестиції	-	-	-
Інші оборотні активи	116,3	24,2	1155,8
Витрати майбутніх періодів	0	0	2610,6
Усього за розділом II	12159,2	8544,0	16862,8
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	-	-	-
Баланс	15048,10	11516,4	18969,8

Додаток Б

Баланс (Звіт про фінансовий стан)**Пасив**

Показники	2015	2016	2017
	Тис.грн.	Тис.грн.	Тис.грн.
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1050,0	1050,0	14669,7
Додатковий капітал	0	0	0
Резервний капітал	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	242,2	772,5	1328,9
Неоплачений капітал	7267,7	7200,4	0
Усього за розділом I	8559,9	9022,9	15998,6
II. Довгострокові зобов'язання та забезпечення	255,1	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	-	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	-	-	-
товари, роботи послуги	1699,3	468,5	1724,3
розрахунками з бюджетом	95,3	249,9	315,7
розрахунки зі страхування	6,2	6,2	0
Доходи майбутніх періодів	-	-	-
Інші поточні зобов'язання	4432,3	1768,9	931,2
Усього за розділом III	6233,1	2493,5	2971,2
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	-	-	-
Баланс	15048,1	11516,4	18969,8

Додаток В

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)**I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ**

Стаття	Код рядка	2015	2016	2017
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	21158,8	30854,2	28755,2
Інші операційні доходи	2120	60,3	214	1595,3
Інші доходи	2240	10,1	2,0	3,0
Разом доходи (2000+2120+2240)	2280	21229,2	31070,2	30353,5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(15752,4)	(25605,3)	(21344,3)
Інші операційні витрати	2180	(5227,3)	(4854,8)	(8452,8)
Інші витрати	2270	(124,4)	(79,8)	(-)
Разом витрати (2050+2180+2270)	2285	(21104,1)	(30539,9)	(29797,1)
Фінансовий результат до оподаткування	2290	125,1	530,3	556,4
Податок на прибуток	2300	(24,2)	(27,1)	(-)
Чистий прибуток (збиток)	2350	100,9	503,2	556,4